

Årsredovisning 2023

Innehållsförteckning

Generaldirektören har ordet	3
1 Om Rättsmedicinalverket	5
1.1 Rättsmedicinalverkets organisation och ledningsgrupp	6
2 Om årsredovisningen	7
2.1 Bedömning av resultat	7
2.2 Statistik	7
2.3 Intäkter och kostnader per verksamhetsområde	8
3 Resultatredovisning	9
3.1 Rättsgenetik och rättskemi	9
3.2 Rättsmedicin	19
3.3 Rättspsykiatri	37
3.4 Övrig återrapporering	54
3.5 Kostnader och intäkter per verksamhetsområde	58
4 Finansiell redovisning	61
4.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter	61
4.2 Resultaträkning	62
4.3 Balansräkning	63
4.4 Anslagsredovisning	64
4.5 Tilläggsupplysningar	65
4.6 Noter	68
5 Tabell- och figurförteckningar	75
6 Årsredovisningens undertecknande	77

Generaldirektören har ordet

Rättsmedicinalverket är en expertmyndighet inom rättsväsendet. Vi är den medicinska länken i rättskedjan och ger svar på många av rättsväsendets svåra frågor.

Under 2023 har myndigheten fortsatt att tillhandahålla bedömningar och analyser av god kvalitet och med rimliga handläggningstider.

Rättsmedicinalverket har en viktig roll i brottmålsprocessen genom att bidra till god kvalitet och stärka rättssäkerheten.

Samhällsutvecklingen med ökat skjutvapenvåld har fått tydlig påverkan på myndighetens verksamhet. Dödligt skjutvapenvåld låg bakom nästan hälften av obduktionsärendena där dödssättet bedömdes vara mord eller dråp. Dödsfall med hög misstanke om bakomliggande brott innebär ofta mer omfattande och resurskrävande obduktioner, vilket påverkar myndigheten. Tillgången till skiktröntgenteknik underlättar det arbetet och gör det lättare att både identifiera, kartlägga och förevisa olika tillstånd, bland annat skottskador. Rättsmedicinalverkets obduktioner bidrar till en effektiv rättskipning, vilken är central för att stävja den allvarliga utvecklingen i samhället.

Våra underlag utgör också en viktig pusselbit i statens arbete för att bekämpa våld i nära relationer. Genom myndighetens riktade informationsinsatser till Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har antalet rättsintyg baserade på kroppsundersökningar ökat markant, vilket bedöms bidra till högre kvalitet i förundersökningar.

Myndighetens rättskemiska verksamhet medverkar till att effektivisera brottmålsprocessen. Nästan hälften av verksamhetens ärenden härrör numera från processen med ett snabbförfarande i brottmål. Rättsmedicinalverket bidrar också genom den för året nya metoden rättsgenetiska uppslag. Metoden kan exempelvis användas för att identifiera en avliden när det saknas hypotes om vem det är.

Antalet rättspsykiatriska undersökningar har fortsatt att öka något under året och det är viktigt att myndigheten fortsätter sitt arbete för att upprätthålla kapaciteten i

detta viktiga led i rättskedjan. Den sedan länge planerade nybyggnationen för den rättspsykiatriska undersökningsenheten i Göteborg påbörjades under året. Byggnaden förväntas vara klar för inflyttning under hösten 2025 och kommer att ge en ändamålsenlig miljö för verksamheten.

Arbetet med att modernisera myndigheten har fortgått under 2023. Som tidigare år läggs mycket fokus på it-utveckling, personuppgiftshantering och informations-säkerhet – ett utvecklingsarbete som kommer att behöva fortgå under kommande år.

Rättsmedicinalverket är en utpräglad expertmyndighet där en aktiv forsknings-verksamhet är nödvändig för att säkerställa och utveckla det vetenskapliga underlaget för myndighetens analyser och bedömningar. Forskningen ger också kunskap som kommer till nytta för samhället i stort, exempelvis genom vetenskapliga artiklar som publiceras av Rättsmedicinalverkets medarbetare. Forskningsresultat har återförts till verksamheten i form av ny kunskap, rutiner och metoder. Som exempel kan nämnas en kunskapsöversikt om drunkning och kunskap om nedbrytning av alkohol i biologiska prover, som kan vara ett viktigt bidrag i dödsfallsutredningar.

Rättsmedicinalverket har, likt flertalet myndigheter, i uppdrag att informera om sin verksamhet, till enskilda och andra myndigheter. Detta sker på flera olika sätt, bland annat genom media. Under året har företrädare för myndigheten bidragit med expertis i nyhetssammanhang, bland annat om dna-forskning och arbetet med att klassificera narkotika. I samarbete med Svenska Deckarakademin anordnades också ett välbesökt arrangemang för författare, där myndighetens arbetssätt och metoder kunde förklaras i syfte att sådan kunskap ska nå allmänheten genom litterära verk.

Under hösten flyttade Rättsmedicinalverkets huvudkontor in i nya lokaler i Stockholm. Genom en övergång till nya arbetssätt kunde lokalytan i det närmaste halveras, med en hyressänkning som följd.

Rättsmedicinalverket har sammanfattningsvis under året fortsatt att bidra på ett avgörande sätt i det svenska rättssamhället.

Stockholm i februari 2024

Lars Werkström, generaldirektör

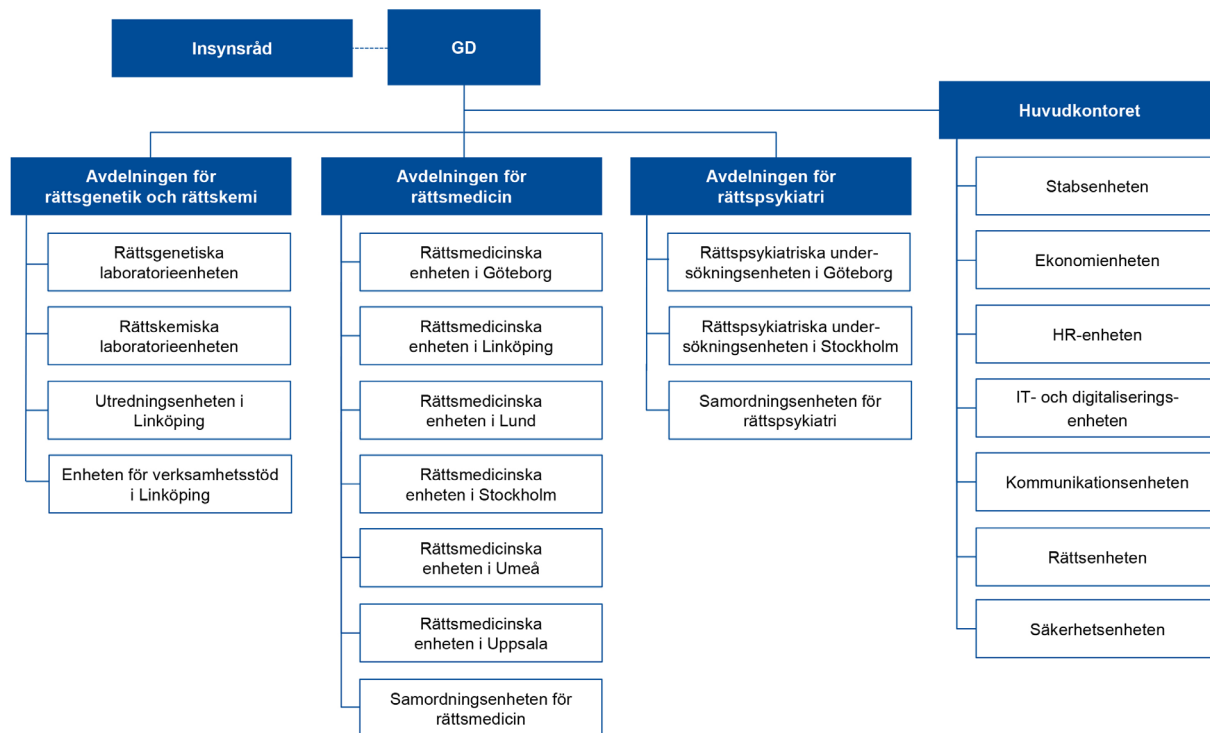
1 Om Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverkets uppdrag beskrivs i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket. Enligt instruktionen ska Rättsmedicinalverket särskilt ansvara för verksamhet inom rättspsykiatri, rättsmedicin, rättskemi och rättsgenetik. Myndigheten ska även ansvara för utredningar om risk för återfall i brottslighet samt medicinska åldersbedömningar. Rättsmedicinalverket bedriver verksamhet som ges i form av uppdrag av domstol, allmän åklagare, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket med flera. I uppdraget ingår också utvecklingsarbete, internationellt samarbete samt forskning och stöd åt forskning.

Rättsmedicinalverket består av tre avdelningar; avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, avdelningen för rättsmedicin och avdelningen för rättspsykiatri. Därutöver finns ett huvudkontor med centrala funktioner som ekonomi, kommunikation, hr, it- och digitalisering samt en säkerhetsenhet, rättsenhet och stabsenhet. Myndigheten finns på sex orter i landet och har cirka 560 månadsanställda medarbetare samt 180 timanställda. Myndigheten har ett insynsråd med uppgift att utöva insyn och ge myndighetschefen råd.

1.1 Rättsmedicinalverkets organisation och ledningsgrupp

Bakre raden: Susanne Hilke, Camilla Stenemyr

Andra raden bakifrån: Elias Palm, Tomas Lindfors

Andra raden framifrån: Jesper Svedberg, Sarah Hegardt Grant

Främre raden: Anton Svensson, Susanne Kilgren, Lars Werkström, Elin Ericson

2 Om årsredovisningen

Resultatredovisningen är indelad i myndighetens verksamhetsområden: rättsgenetik, rättskemi, rättsmedicin och rättspsykiatri. Resultatredovisningen utgår från Rättsmedicinalverkets instruktion, återrapporteringskraven i regleringsbrevet och regeringsuppdrag. Den innehåller även annan information som bedöms vara relevant för regeringens uppföljning av verksamheten.

2.1 Bedömning av resultat

Rättsmedicinalverket använder handläggningstider inom de olika verksamhetsområdena som mått för att bedöma myndighetens resultat. Rimliga handläggningstider är viktigt, bland annat för att inte försena brottmålsprocessen. Bedömningar och kommentarer till resultatet lämnas i den utsträckning det är relevant.

Inom verksamhetsområdena rättsgenetik och rättskemi görs bedömningar av handläggningstider i relation till interna mål för verksamheten samt mål som bestämts i överenskommelse med Polismyndigheten. Inom den rättsmedicinska verksamheten har interna mål för handläggningstider tagits fram i dialog med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten för de dödsfallsutredningar där det är mest angeläget med korta handläggningstider. Inom den rättspsykiatriska verksamheten finns i vissa delar författningsstyrda tidsgränser för handläggning och resultatet bedöms i förhållande till dessa.

2.2 Statistik

För varje verksamhetsområde redovisas ärendeutveckling, handläggningstider och kostnad per ärende. För vissa ärendetyper redovisas även vilken bedömning som gjorts i ärendet, till exempel dödssätt i obduktionsärenden. Statistiken som ligger till grund för resultatredovisningen baseras på uppgifter som hämtas från myndighetens ärendehanteringssystem och uppföljningssystem. Ekonomiska uppgifter hämtas från myndighetens ekonomisystem.

Handläggningstider redovisas genomgående som medelvärde (genomsnitt) och median. Inom den rättsgenetiska verksamheten definieras handläggningstiden som antalet dagar från att samtliga prov inkommit till dess att ärendet expedierats.

För rättskemiska ärenden definieras handläggningstiden som tiden mellan ankomstregistrering och svarsrapportering för expedierade ärenden. För rättsmedicinska ärenden beräknas handläggningstiden från det att en begäran om rättsmedicinsk obduktion, rättsintyg eller medicinsk åldersbedömning inkommit till dess att utlåtandet eller intyget expedierats. För medicinska åldersbedömningar i asylärenden redovisas även handläggningstiden från det att samtliga analysvar från externa leverantörer inkommit till avdelningen till dess att utlåtandet expedierats. Inom den rättspsykiatriska verksamheten beräknas handläggningstiden från det att begäran om undersökning inkommit till dess att ärendet avslutats.

Siffror i tabeller och diagram redovisas normalt i treårsserier. I resultatredovisningen redovisas ett antal utvalda mått i längre tidsserier på tio år.

Individbaserad statistik redovisas uppdelad efter kön i den utsträckning det är möjligt eller relevant för årsredovisningen. Fördelningen mellan antalet inkommande ärenden som avser män respektive kvinnor styrs inom de flesta ärendetyper av vilka uppdrag Rättsmedicinalverket ges av andra myndigheter.

2.3 Intäkter och kostnader per verksamhetsområde

Rättsmedicinalverkets totala intäkter och kostnader redovisas för myndighetens verksamhetsområden och består av såväl direkta som indirekta intäkter och kostnader. De direkta intäkterna och kostnaderna är direkt hänförliga till ett verksamhetsområde medan de indirekta beräknas med fördelningsnycklar.

Kostnad per ärende redovisas avrundat till närmaste hundratal. Vid ett stort antal ärenden kan därför den totala faktiska kostnaden skilja sig från den kostnad som kan beräknas utifrån den avrundade kostnaden.

3 Resultatredovisning

3.1 Rättsgenetik och rättskemi

Inom den rättsgenetiska och rättskemiska verksamheten utför Rättsmedicinalverket olika typer av analyser av humanbiologiskt material, som ska ligga till grund för rättsutredningar. Avdelningen för rättsgenetik och rättskemi ligger i Linköping och har cirka 125 medarbetare. Laboratorieanalyser och tolkning av resultat utförs av kemister, biomedicinska analytiker, biologer och läkare.

Inom verksamhetsområdet rättsgenetik analyseras dna i utredningar som utförs på uppdrag av bland andra domstolar, Migrationsverket, Polismyndigheten, kommuner och privatpersoner. Uppdragen är främst faderskapsutredningar, släktutredningar samt identifiering av avlidna personer med hjälp av dna-teknik. På uppdrag av Polismyndigheten, eller internt från avdelningen för rättsmedicin, utförs även artbestämningar av bland annat skelettdelar vid exempelvis misstanke om jaktbrott.

Inom verksamhetsområdet rättskemi utförs analyser av alkohol, narkotika, dopingpreparat, läkemedel och gifter i blod, urin, hår och vävnader. Analyserna utförs främst på uppdrag av Polismyndigheten, Kriminalvården eller avdelningen för rättsmedicin. En mindre del av uppdragen kommer från sjukvård, kommuner och behandlingshem. Utöver analysuppdrag skriver avdelningen rättstoxikologiska yttranden som innefattar en bedömning av rättskemiska analysresultat, exempelvis tolkning av alkoholhalter i rattfyllerifall.

Den rättsgenetiska och rättskemiska laboratorieverksamheten är ackrediterad i enlighet med ISO/IEC 17025. Ackrediteringen ställer specifika krav på kompetens, kvalitetssystem och dokumentation. En ackrediterad verksamhet granskas regelbundet av Swedac. Den senaste granskningen genomfördes i november. Swedac rekommenderade då fortsatt ackreditering förutsatt att avvikelser tagits om hand i början av 2024.

Under hösten bytte avdelningen dokumenthanteringssystem. Bytet innebar övergång till mer modern teknik och har medfört bättre stöd för att söka information i kvalitetsledningssystemet.

3.1.1 Rättsgenetiska undersökningar

Ärendeutveckling

Antalet expedierade ärenden avseende rättsgenetiska undersökningar har minskat med 10 procent jämfört med föregående år (Tabell 1). Det beror främst på ett lägre ärendeinflöde från Migrationsverket och från privatpersoner.

I ärenden om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning erbjuder Migrationsverket de sökande en dna-analys för att fastställa det släktskap som åberopas i ansökan. Den minskade migrationen har medfört att antalet ärenden har minskat med 30 procent jämfört med 2022 (Tabell 1).

Antalet ärenden från privata beställare har minskat med 37 procent (Tabell 1). Höjda avgifter 2023 har sannolikt bidragit till minskningen. Tidigare var det vanligare att privatpersoner beställde släktskapsutredningar av personligt intresse, vilket inte förekommer i samma utsträckning längre. De ärenden som nu beställs av privatpersoner nyttjas huvudsakligen som underlag till andra myndigheter t.ex. i samband med fastställande av moderskap eller i Migrationsdomstolen.

En ny lag om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap trädde i kraft 1 januari 2022. Genom en följdändring i förordningen (1969:624) om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap anges numera att Rättsmedicinalverket är den aktör som ska utföra rättsgenetiska undersökningar i faderskapsärenden. Antalet ärenden beställda av kommuner ökade därför kraftigt under 2022. Tidigare var ärendetypen avgiftsfinansierad och konkurrensutsatt av den privata sektorn. Antalet faderskapsärenden beställda av kommuner har efter lagens ikraftträdande stabiliserat sig och ligger nu på samma nivå som föregående år (Tabell 1). Antalet ärenden från domstolarna minskade med 11 procent. Orsaken till minskningen är inte känd.

Vid misstanke om plötslig hjärtdöd utförs en genetisk undersökning för att ge svar på om det kan finnas genetiska orsaker till det oförklarade dödsfallet. Under 2021 stoppades den metodik som tidigare nyttjades vid misstanke om plötslig hjärtdöd på grund av att den inte var förenlig med dataskyddsförordningens regelverk. Stoppet innebar att ärendebalanser byggdes upp, men när verksamheten efter vissa förändringar i handlägningsprocessen under 2022 kunde återupptas, arbetades dessa balanser bort. Detta förklarar den stora ärendevolymen 2022 (Tabell 1). Volymen för 2023 ligger på samma nivå som före metodstoppet.

Rättsgenetiska uppslag är en ny metod som kan ge beställaren en fingervisning om en oidentifierad persons ögonfärg, hårfärg och

Ny metod kan ge uppslag om ögonfärg, hårfärg och biogeografiskt ursprung.

biogeografiska ursprung. Ärendetypen kan nyttjas i exempelvis identifierings-ärenden när det saknas hypotes om vem den avlidne är eller för att utreda vem som lämnat dna i samband med brott. Dessa ärenden beställs av avdelningen för rättsmedicin eller Polismyndigheten. Ärendetypen implementerades 2023 och antalet expedierade rättsgenetiska uppslag var fem stycken.

Tabell 1. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden per beställare och ärendetyp

Beställare	Ärendetyp	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Samtliga rättsgenetiska ärenden		2 125	2 516	2 266	-9,9
Migrationsverket	Släktskap	414	338	237	-29,9
Kommuner	Släktskap	861	1 382	1366	-1,2
Domstolar	Släktskap	317	283	252	-11,0
Privata	Släktskap	291	189	120	-36,5
Övriga	Släktskap	26	11	7	-36,4
	Identifiering	0	1	0	-100,0
Polismyndigheten	Släktskap	31	40	46	15,0
Rättsmedicinalverkets	Släktskap	0	0	1	
avdelning för	Artbestämning	2	4	2	-50,0
rättsmedicin	Identifiering ²	119	109	110	0,9
	Plötslig hjärtdöd	3	83	70	-15,7

¹ Varav ett rättsgenetiskt uppslag år 2023.

² Varav fyra rättsgenetiska uppslag år 2023.

Handläggningstider

Handläggningstiden definieras som antalet dagar från att ett ärendes sista prov inkommit till dess att ärendet expedierats.

Rättsmedicinalverkets mål är att 50 procent av föräldraskapsärendena ska expedieras inom 10 dagar och för övriga släktskapsärenden ska 50 procent expedieras inom 14 dagar. För föräldraskapsärenden uppfylldes målet. För övriga släktskap expedierades 30 procent inom 14 dagar med en medianhandläggningstid på 21 dagar (Tabell 2). Detta beror bland annat på att ny teknik möjliggör att fler typer av analyser utförs per ärende, vilket medför att fler komplexa frågeställningar kan besvaras. En annan förklaring till att målet inte uppnås är begränsade resurser med kompetens för att handlägga denna ärendetyp. Det krävs en flerårig internutbildning för att handlägga mer komplexa frågeställningar, vilken fortfarande pågår för medarbetare som rekryterades i början av året.

För ärenden avseende plötslig hjärtdöd är målet att 50 procent ska handläggas inom 90 dagar, vilket uppfylldes. Handläggningstiden har minskat med 6 dagar jämfört med 2022 vilket beror på att antalet resurser med kompetens för handläggning av plötslig hjärtdöd har ökat (Tabell 2).

Tabell 2. Handläggningstid för expedierade rättsgenetiska ärenden

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Föräldraskap ¹	8	9	10	6	7	8
Övriga släktskap ²	29	30	27	10	21	21
Identifiering ³	17	17	16	10	11	13
Artbestämning	32	22	35	32	20	42
Plötslig hjärtdöd	37	113	74	17	83	77

¹ Faderskapsärenden är inkluderade i ärenden om föräldraskap.

² Antal övriga släktskapsärenden 2021 var 92 st., 90 st. under 2022 och 73 st. år 2023.

³ Handläggningstiden för rättsgenetiska uppslag är inkluderad för handläggningstiden för identifieringsärenden.

Kostnad per ärende

Kostnaden per ärende för släktskapsutredningar och identifieringsärenden har under 2023 ökat något jämfört med 2022. Ökningen är en följd av den allmänna kostnadsutvecklingen i samhället (Tabell 3).

Tabell 3. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2021	2022	2023
Släktskap	9 400	12 100	12 300
Identifiering	20 900	24 300	24 500

3.1.2 Rättskemiska undersökningar

Ärendeutveckling

Det totala antalet expedierade rättskemiska ärenden ligger på samma nivå som föregående år (Tabell 4).

Ärenden från Kriminalvården avseende droganalys för att kontrollera drogfrihet, som utgör en stor del av den totala ärendemängden, fortsätter att öka. De har ökat med 9 procent jämfört föregående år (Tabell 4). Förklaringen är sannolikt att antalet klienter inom kriminalvården har ökat.

Kriminalvården har beställt fler droganalyser.

Antalet expedierade ärenden till Polismyndigheten fortsätter att minska (Tabell 4). Ringa narkotikabrott (eget bruk) har minskat med 9 procent och rattfylleriärenden med 4 procent. Orsaken till det minskade ärendeinflödet är inte helt klarlagd men en möjlig förklaring är att Polismyndigheten arbetar mer med förundersökningsbegränsning. Det innebär att brottsutredningen begränsas till att enbart innefatta de delar som de bedömer är de mest väsentliga, och att vissa brott inte utreds alls. Antalet ärenden relaterade till våldsbrott har däremot ökat med 25 procent. Ärenden

relaterade till våldsbrott utgör dock en liten andel av det totala antalet ärenden från Polismyndigheten, vilket medför att den procentuella höjningen framstår som stor.

Ärenden avseende urinprov för kontroll av drogfrihet från vårdgivare (benämns som vård, narkotika i tabellen) har minskat med 9 procent (Tabell 4). Ärenden avseende kontroll av drogfrihet genom blod- och håranalyser (benämns som vård, övrig utredning i tabellen) har minskat med 19 procent. Vad minskningen beror på är oklart.

Antalet rättsmedicinska ärenden är ungefär lika många som föregående år.

Rättstoxikologiska yttranden, som innehåller en tolkning av analysresultat, begärs främst av polis och åklagare. Merparten av frågorna har rört missbruksdroger och narkotikaklassade läkemedel, följt av så kallad eftersupning i trafikärenden. Antalet expedierade rättstoxikologiska yttranden har ökat med 5 procent under 2023 jämfört med 2022 (Tabell 4).

Medarbetare inom den rättskemiska verksamheten kallas ibland som sakkunniga till huvudförhandling i en rättegång. Antalet domstolsförhandlingar uppgick 2023 till 9 jämfört med 12 under 2022 och 13 under 2021. En minskning i antalet förhandlingar har setts under flera års tid och skälet till detta är inte utrett. En möjlig förklaring kan dock vara att Rättsmedicinalverkets yttranden har blivit tydligare, vilket kan ha minskat behovet av kompletterande förklaringar.

Tabell 4. Antal expedierade rättskemiska ärenden per ärendetyp

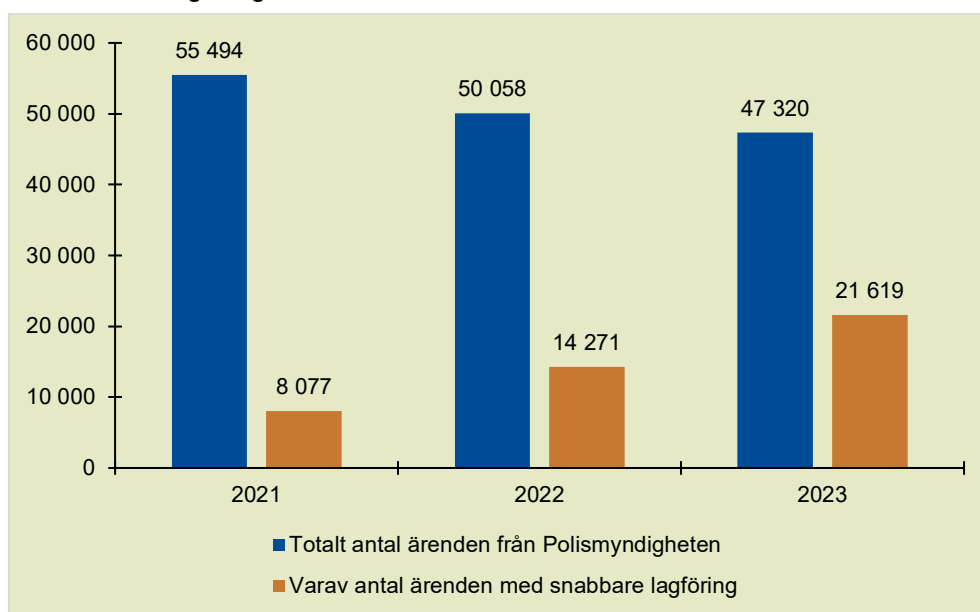
Ärendetyp	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Samtliga rättskemiska ärenden	102 222	97 894	97 519	-0,4
Kriminalvårdsärenden	32 163	34 063	36 984	8,6
Rättsmedicinska ärenden	5 618	5 936	5 984	0,8
Polisärenden, rattfylleri	16 923	14 511	13 885	-4,3
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	36 259	32 562	29 692	-8,8
Polisärenden, våldsbrott ¹	2 312	2 985	3 743	25,4
Vård, narkotika	7 739	6 820	6 243	-8,5
Vård, övrig utredning	364	341	277	-18,8
Rättstoxikologiska yttranden	844	676	711	5,2

¹ I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Den 1 januari 2023 permanentades verksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för vuxna lagöverträdare, där Rättsmedicinalverket tillsammans med andra myndigheter inom rättsväsendet ingår. För Rättsmedicinalverket innebär detta att en stor andel av ärendena från Polismyndigheten ska hanteras skyndsamt. Under 2023 utgjorde andelen snabbare lagföringsärenden 46 procent av det totala antalet ärenden från Polismyndigheten jämfört, med 29 procent 2022 och 15 procent 2021

(Figur 1). På regeringens uppdrag pågår nu en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år, det så kallade ungdomsspåret. För Rättsmedicinalverket innebär det ingen förändring i hantering av dessa ärenden. Enligt en överenskommelse med Polismyndigheten hanteras ärenden gällande misstänkt under 18 år alltid skyndsamt.

Figur 1. Antal expedierade rättskemiska ärenden till Polismyndigheten, totalt samt antal med snabbare lagföring

De flesta rättskemiska ärendena berör män (Tabell 5) och könsfördelningen styrs helt av vilka ärenden som uppdragsgivarna skickar till Rättsmedicinalverket. Könsuppdelad statistik för ärenden från Kriminalvården finns inte eftersom uppgift om kön inte lämnas i ärendet.

Tabell 5. Antal expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Kön	2021	2022	2023
Rättsmedicinska ärenden	Kvinnor	1 395	1 518	1 600
	Män	3 919	4 093	4 068
	Okänt	304	325	316
Polisärenden, rattfylleri	Kvinnor	1 935	1 700	1 804
	Män	14 338	12 186	11 529
	Okänt	650	625	552
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	Kvinnor	5 469	4 843	4 607
	Män	29 994	26 958	24 376
	Okänt	796	761	709
Polisärenden, våldsbrott ¹	Kvinnor	626	809	986
	Män	1 619	2 081	2 614
	Okänt	67	95	143
Vård, narkotika	Kvinnor	1 876	1 630	1 632
	Män	4 952	4 600	4 201
	Okänt	911	590	410
Vård, övrig utredning	Kvinnor	128	111	80
	Män	232	210	192
	Okänt	4	20	5
Rättstoxikologiska yttranden	Kvinnor	229	204	206
	Män	592	449	474
	Okänt	23	23	31

¹ I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Handläggningstider

Med handläggningstid avses tiden mellan ankomstregistrering och svarsrapportering. De genomsnittliga handläggningstiderna för 2023 är i stort sett jämförbara med föregående år (Tabell 6). I början av 2022 infördes ett nytt laboratorieinformationssystem vilket resulterade i att handläggningstiderna för 2022 överlag blev något längre än 2021. Flera arbetsmoment tar fortfarande längre tid att utföra i det nya systemet jämfört med det gamla, vilket bidrar till att handläggningstiderna fortfarande är något längre. För Kriminalvårdens ärenden är även det ökade ärendeflödet, ökat antal analyser och begäran av fler avancerade analyser en bidragande faktor till längre handläggningstider. Trots detta är måluppfyllelsen hög.

Tabell 6. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Rättsmedicinska ärenden	17	22	22	14	18	19
Polisärenden, rattfylleri	9	10	10	8	8	9
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	6	8	7	6	7	6
Polisärenden, våldsbrott	12	15	15	9	12	12
Kriminalvårdsärenden ¹	2	4	5	0	2	1
Vård, narkotika	3	5	7	2	3	5
Vård, övrig utredning	10	15	15	8	10	11
Rättstoxikologiska yttranden	16	18	21	13	13	15

¹ De flesta ärenden expedierades samma dag som de inkom. Medianvärdet kan därför bli 0.

För vissa ärendekategorier är handläggningstiden lite längre för ärenden rörande kvinnor än för ärenden rörande män (Tabell 7). Eftersom alla ärenden hanteras i ett flöde utan att en kösuppdelning görs torde skillnaderna mellan kön vara slumpmässiga.

Tabell 7. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Kön	Genomsnitt dagar			Median dagar		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
Rättsmedicinska ärenden	Kvinnor	18	24	24	15	20	20
	Män	16	22	22	13	17	18
	Okänt	17	25	22	15	20	19
Polisärenden, rattfylleri	Kvinnor	9	10	11	8	9	9
	Män	9	10	10	8	8	9
	Okänt	8	9	9	7	8	8
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	Kvinnor	6	9	8	6	7	7
	Män	6	8	7	6	7	6
	Okänt	6	8	7	6	7	6
Polisärenden, våldsbrott ¹	Kvinnor	11	14	15	10	12	12
	Män	12	16	15	9	12	12
	Okänt	9	13	13	7	9	12
Vård, narkotika	Kvinnor	4	7	8	3	6	7
	Män	3	5	6	1	1	2
	Okänt	3	5	8	0	1	6
Vård, övrig utredning	Kvinnor	11	16	16	9	11	12
	Män	9	14	14	8	10	10
	Okänt	15	14	17	13	7	16
Rättstoxikologiska yttranden	Kvinnor	17	18	22	14	13	17
	Män	16	18	20	13	13	15
	Okänt	14	16	25	8	5	15

¹ I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Handläggningstiderna för de ärenden som beställts av Polismyndighetens bedöms dels i relation till överenskomna mål, dels i relation till interna mål. För ärenden från Polismyndigheten är målet att minst 50 procent av ärendena ska expedieras inom 16 dagar, vilket uppnås med god marginal (Tabell 8). De interna målen för kriminalvårdsärenden uppnåddes liksom målen för ärendetyperna vård, narkotika och vård, övrig utredning. Målet för de rättsmedicinska ärendena uppnås inte. Det utförs många analyser i varje enskilt rättsmedicinskt ärende. En översyn av analysprocessen pågår för eventuell effektivisering. Det kan också bli aktuellt att se över om målet är rimligt.

Det interna målet för rättstoxikologiska yttranden, att 40 procent ska vara avslutade inom 14 dagar, har uppnåtts (Tabell 8).

Tabell 8. Måluppfyllelse, andel (%) rättskemiska ärenden som expedierats inom överenskommen tidsperiod

Andel ärenden	Mål (%)	Utfall (%)		
		2021	2022	2023
... från Polismyndigheten som expedierades inom 16 dagar (enligt överenskommelse)	50	95	90	90
... från rättsmedicinska avdelningen som expedierades inom 14 dagar	55	56	39	35
... av typen vård, övrig utredning som expedierades inom 14 dagar	50	82	66	63
... av typen vård, narkotika som expedierades inom 5 dagar	50	74	60	52
... från Kriminalvården som expedierades inom 5 dagar	50	81	64	62
... av typen rättstoxikologiska yttranden (samtliga) som expedierades inom 14 dagar	40	55	56	48

Kostnad per ärende

Kostnaderna per ärende inom verksamhetsområdet har ökat något för de flesta ärendetyper (Tabell 9). Det är en följd av den generella kostnadsutvecklingen i samhället. Såväl våldsbrottsärenden som kriminalvårdsärenden ökar i antal men priset per ärende har minskat något respektive ligger kvar på samma nivå. Området påverkas också av att de myndighetsgemensamma kostnaderna har ökat till följd av satsningar på att modernisera it-stödet och stärka informationssäkerheten.

Tabell 9. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2021	2022	2023
Rättsmedicinska ärenden	4 500	6 100	6 800
Polisärenden, rattfylleri	1 400	1 100	1 200
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	1 000	1 100	1 000
Polisärenden, våldsbrott	4 700	3 400	3 300
Kriminalvårdsärenden	600	700	700
Vård, narkotika	900	1 200	1 100
Vård, övrig utredning	5 100	4 100	4 600

3.1.3 Forskning

Rättsmedicinalverket är en forskande myndighet, vilket gör det viktigt för medarbetare att vara involverade i forskningsprojekt och att samverka med andra forskare. Under året utlyste Vetenskapsrådet medel inom ett forskningsprogram om brottslighet för finansiering av forskningsmiljöer. Medel beviljades för ett samarbetsprojekt mellan Rättsmedicinalverket och Linköpings universitet. Projektet, som leds av forskare knutna till avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, utforskar möjligheten att med artificiell intelligens och så kallad postmortem metabolomik (biokemisk ”fingeravtrycksanalys” efter döden) identifiera dels när och vad olika individer avlidit av, dels olika typer av förgiftningar som i dagsläget är svåra att identifiera.

Rättsmedicinalverkets forskningspolicy framhåller vikten av att ta fram ny kunskap och omsätta den i verksamheten. Ett exempel på sådan ny kunskap är avdelningens forskning kring nedbrytning av alkohol i biologiska prover. Under 2023 infördes en ny rutinmetod för analys av etylsulfat (en så kallad alkoholmarkör) i prov från rättsmedicinska obduktionsärenden. Metoden är ett viktigt bidrag i dödsfallsutredningar och kan avgöra om alkohol kan ha bildats i kroppen efter döden.

Avdelningen för rättsgenetik och rättskemi har två medarbetare som i sin tjänst genomgår forskarutbildning. Därutöver har fem av avdelningens medarbetare anknytning till Linköpings universitet. Medarbetare vid avdelningen har under året drivit eller medverkat i forskning som genererat 24 publikationer i vetenskapliga tidskrifter.

Under 2023 har forskningsaktiva medarbetare vid avdelningen för rättsgenetik och rättskemi presenterat forskningsresultat på flera vetenskapliga konferenser: American Academy of Forensic Sciences i Orlando, International Association of Forensic Toxicologists i Rom, Society of Forensic Toxicologists och English Speaking Working Group of the International Society for Forensic Genetics i London, Haploid Markers meeting i Budapest, International Symposium on Human

Identification i Denver. Avdelningen var också representerad i nätverket Nordic Association of Forensic Toxicologists i Köpenhamn, samt vid Interpol Disaster Victim Identification meeting i Singapore.

Sammanfattningsvis bedöms att genomförandet av uppdraget om forskning, enligt myndighetens instruktion, på ett tillfredsställande sätt har bidragit till myndighetens resultat.

3.2 Rättsmedicin

Den rättsmedicinska verksamheten utför i huvudsak rättsmedicinska obduktioner av personer som avlidit och rättsmedicinska undersökningar av personer som utsatts för brott eller misstänks ha begått brott. I fallen med avlidna utfärdar myndigheten rättsmedicinska obduktionsutlåtanden och i fallen med levande personer utfärdas rättsintyg. Både obduktioner och rättsintyg utförs framförallt på uppdrag av polis och åklagare. Även medicinska åldersbedömningar är en del av verksamheten och begärs inom ramen för asyl- och brottmålsprocessen av Migrationsverket respektive Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Vidare bistår Rättsmedicinalverket Polismyndigheten vid identifiering av avlidna, både gällande ordinarie dödsfallsutredningar och vid DVI-händelser (Disaster Victim Identification).

Den rättsmedicinska verksamheten bedrivs i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala. Vid avdelningen för rättsmedicin finns cirka 230 medarbetare varav 60 timanställda. Personalgruppen består bland annat av rättsläkare, rättsodontologer, rättsmedicinska assistenter, administratörer, utredare och biomedicinska analytiker. I verksamheten deltar även forensiska dokumentationsläkare, sakkunniga röntgenläkare och tandläkare. Nattetid och helger finns läkare i beredskap, vid varje enhet, för att biträda vid fyndplatsundersökningar samt för att göra brådskande kroppsundersökningar på begäran av polis eller åklagare.

Det rättsmedicinska arbetet kräver läkare med specialistkompetens i rättsmedicin som är en liten specialitet. Rättsmedicinalverket är ensam aktör med förutsättningar att utbilda rättsläkare och trygga denna, för myndigheten, nödvändiga kompetens. Utbildningen, som bedrivs utifrån Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om specialiseringstjänstgöring (HSLF-FS 2021:8), tar cirka fem år att genomföra och sker integrerat med verksamheten.

Under många år har den begränsade tillgången på rättsläkare varit en utmaning för myndigheten. Rättsmedicinalverket har hanterat situationen genom gediget kompetensförsörjningsarbete vilket gjort att läget förbättrats. I slutet av 2023 fanns

det inom den rättsmedicinska avdelningen 44 specialistläkare och 25 läkare som genomgick specialiseringstjänstgöring (ST-läkare). En stor andel av specialistläkarna kombinerar det kliniska arbetet med forskning, utvecklings- eller chefsuppgifter.

3.2.1 Rättsmedicinska undersökningar av avlidna

Med rättsmedicinsk undersökning av avlidna avses rättsmedicinsk obduktion eller rättsmedicinsk likbesiktning i enlighet med 12 § lagen (1995:832) om obduktion m.m. En likbesiktning innebär en yttre undersökning av kroppen som kan kompletteras med provtagning och andra ingrepp. En rättsmedicinsk obduktion är mer omfattande och innebär att kroppen, utöver en yttre undersökning, även öppnas och undersöks invändigt. Inom ramen för den rättsmedicinska obduktionen görs ofta undersökningar såsom röntgen och undersökning av vävnad i mikroskop (histopatologi). Vid obduktionen kan även prov av bland annat blod tas och skickas för analys vid Rättshuset avdelning för rättsgenetik och rättskemi.

Läkare som konstaterar dödsfall har till uppgift att avgöra om dödsfallet ska polisanmälas. En polisanmälan ska i regel göras om omständigheterna kring ett dödsfall är oklara, det vill säga att det inte med säkerhet är orsakat av sjukdom, utan kan vara orsakat av annan person eller om det kan misstänkas ha förekommit fel eller försummelse inom hälso- och sjukvården. Även andra så kallade onaturliga dödsfall som eventuella självmord eller trafikolyckor ska polisanmälas. Efter upprättad polisanmälan begär Polismyndigheten som regel en rättsmedicinsk obduktion av den avlidna.

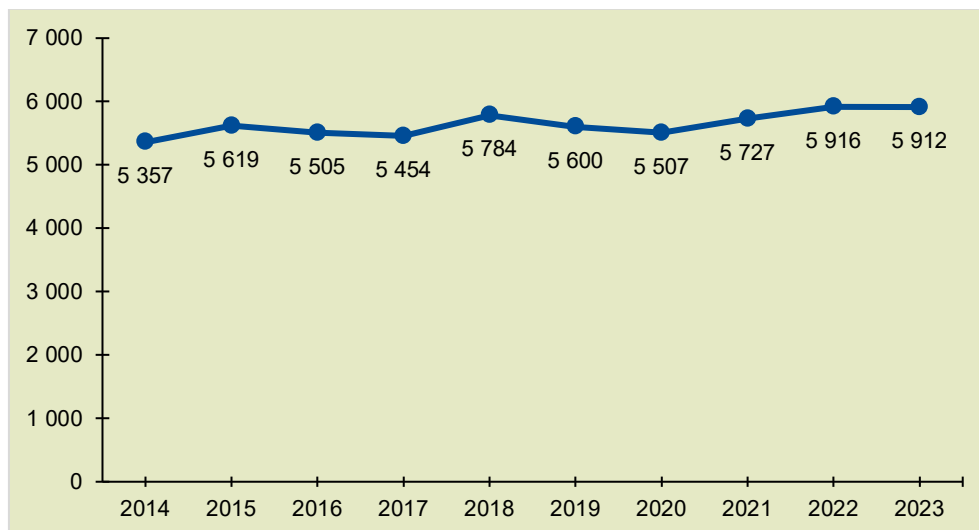
Den rättsmedicinska obduktions- och laboratorieverksamheten är ackrediterad i enlighet med ISO/IEC 17020 som innefattar ett omfattande kvalitetsledningssystem.

Ärendeutveckling

Under 2023 utfördes 5 912 rättsmedicinska obduktioner, vilket är i nivå med föregående år (Figur 2). Sett över en längre tid har antalet obduktioner ökat. De senaste tio åren har antalet obduktioner ökat med 10 procent. En förklaring kan vara den ökade befolkningen i Sverige som under samma tidsperiod ökat med 8 procent.

Antalet obduktioner har ökat de senaste tio åren.

Figur 2. Antal utförda rättsmedicinska obduktioner

Under 2023 expedierades totalt 5 893 utlåtanden efter rättsmedicinska obduktioner, varav 28 procent avser kvinnor (Tabell 10). Detta betyder att män i mycket högre grad än kvinnor är föremål för rättsmedicinsk obduktion. Ibland förekommer ärenden där varken kön eller identitet kan fastställas. Det kan exempelvis gälla ärenden där enbart delar av skelett varit föremål för utredningen.

Under 2023 genomfördes 45 likbesiktningar, vilket är ungefär dubbelt så många som föregående år (Tabell 10). En likbesiktning kan göras i ärenden där omständigheterna är helt klarlagda och ändamålet med undersökningen, det vill säga att fastställa dödsorsaken och utesluta brott, kan tillgodoses genom denna undersökningsform. Avdelningen följer det ökade antalet likbesiktningar och utreder förutsättningarna för undersökningsformen.

En fyndplatsundersökning görs vanligtvis i samband med misstanke om mord eller dråp i de fall då kroppen är kvar på fyndplatsen. Rättsläkaren bistår polisens kriminaltekniker med att undersöka den avlidna på platsen där kroppen anträffats. År 2023 deltog myndighetens rättsläkare i 66 fyndplatsundersökningar, vilket är en fortsatt minskning sedan 2021 (Tabell 10). En möjlig förklaring till det lägre antalet fyndplatsundersökningar skulle kunna vara att antalet mord och dråp med skjutvapen ökat de senaste två åren. Vid skjutningar med dödlig utgång larmas ofta polis och ambulans och kroppen förs till sjukhus, vilket innebär färre fyndplatsundersökningar. Avdelningen följer utvecklingen av antalet fyndplatsundersökningar.

Rättsläkare kan kallas till domstolsförhandlingar för att redovisa sina bedömningar och bidra med sakkunskap i rättsmedicinska frågeställningar, både vad avser dödsfallsutredningar, rättsintyg och medicinska åldersbedömningar. Under 2023 deltog myndighetens rättsläkare vid 148 domstolsförhandlingar, vilket är 16 procent fler än föregående år men ungefär samma antal som 2021 (Tabell 10).

Det betyder att av avdelningens över 5 000 ärenden i pågående brottsutredningar (obduktioner med misstanke om mord eller dråp, rättsintyg och medicinska åldersbedömningar i brottmål) kallas rättsläkare till domstolsförhandling i cirka 3 procent av fallen.

Tabell 10. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar

Ärendetyp	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Rättsmedicinska obduktioner	5 401	5 952	5 893	-1,0
Kvinnor	1 408	1 608	1 640	2,0
Män	3 993	4 341	4 251	-2,1
Okänt	0	3	2	-33,3
Rättsmedicinska likbesiktningar	29	22	45	104,5
Fyndplatsundersökningar	81	70	66	-5,7
Domstolsförhandlingar ¹	152	128	148	15,6

¹ Baserat på rättegångsdatum.

Vid vissa obduktioner deltar två läkare vid undersökningen. Ett sådant så kallat tvåläkarförfarande blir nästan alltid aktuellt vid dödsfall med hög misstanke om bakomliggande brott. Det kan dock även vid andra tillfällen vara en fördel att två läkare deltar vid obduktionen och undertecknar utlåtandet, till exempel vid oväntade dödsfall i polisens arrest. Under 2023 expedierades 267 obduktionsärenden förrättade av två läkare. Motsvarande antal 2022 och 2021 var 285 respektive 210. Antalet tvåläkarförfaranden har en svag koppling till antalet expedierade mord och dråp. Det beror på att det efter obduktion inte sällan visar sig att ett ärende rörande ett dödsfall med misstanke om bakomliggande brott visar sig vara orsakat av exempelvis sjukdom.

Dödssätt

I ett obduktionsutlåtande anges dödsorsaken, det vill säga vad som orsakat dödsfallet, och dödssättet som avser omständigheterna kring dödsfallet. Dödssätt delas in i kategorierna sjukdom (naturlig död), självmord, olycksfall, oklart om avsikt förelegat och avsiktligt vållad av annan. Den senare innebär en hög misstanke om bakomliggande brott, till exempel mord eller dråp. Utöver dessa kategorier redovisas även dödsfall i samband med polisingripande.

Hälften av de utredda dödsfallen beror på sjukdom.

Av det totala antalet expedierade rättsmedicinska obduktioner under 2023 bedöms cirka hälften bero på sjukdom som är det vanligast förekommande dödssättet både för män och kvinnor (Figur 3 och Figur 4).

Självmord utgjorde drygt en femtedel av de expedierade obduktionerna (Figur 3). Under 2023 expedierades 1 318 obduktioner där dödssättet bedöms vara självmord,

varav 379 kvinnor och 938 män (Figur 4). Dödssättet är alltså betydligt vanligare bland män, som stod för 71 procent av de fullbordade självmorden. Antalet självmord har ökat både bland kvinnor och män de senaste två åren. De vanligaste sätten att begå självmord är genom hängning, därefter förgiftning.

Olycksfall utgjorde också drygt en femtedel av de expedierade obduktionerna (Figur 3). Under 2023 expedierades 1 261 obduktioner där dödssättet bedömdes vara olycksfall varav 337 kvinnor och 924 män (Figur 4). Olycksfallen ökade för kvinnor men minskade något för män, samtidigt som olycksfall är betydligt vanligare för män än för kvinnor. I fall där dödssättet bedöms som oklart om avsikt förelegat handlar det oftast om svårigheter att bedöma om en förgiftning varit självmord eller en olyckshändelse. Den relativt stora andelen där dödssättet bedömts som oklart gör att mindre förändringar i antalet självmord och olycksfall måste tolkas med försiktighet.

Antalet fall där dödssättet bedömts vara avsiktligt vållad av annan, det vill säga mord eller dråp, var 126 under 2023 (Figur 3). Det är något fler jämfört med både föregående år och året dessförinnan, vilket betyder att antalet mord och dråp fortsätter att öka. Det bör påpekas att vissa ärenden expedieras först året efter att dödsfallet har ägt rum, vilket innebär att antalet ärenden inte överensstämmer med antalet mord och dråp som inträffat under kalenderåret. Av de 126 ärendena avser 28 kvinnor och 98 män (Figur 4).

Antalet ärenden som rör unga personer som fallit offer för det dödliga våldet har ökat under perioden 2021 till 2023. Särskilt tydlig är ökningen avseende åldersgruppen 20–24 år, där antalet fördubblats mellan 2021 och 2023, från 15 till 30 fall. Ökningen ses hos båda könen, men är till antalet betydligt större vad gäller män. Även avseende åldersgruppen 15–19 år är ökningen påtaglig och har ökat från 10 fall 2021, till 12 fall 2022 respektive 18 fall 2023. Den genomsnittliga åldern för dem som faller offer för dödligt våld är i cirka 8–10 år lägre hos män än hos kvinnor. Detta kan möjligen förklaras av det gängrelaterade våldet, som drabbat många pojkar och unga män.

Sett över en tioårsperiod förklaras ökningen av antalet mord och dråp främst av ett ökat antal fall av dödligt skjutvapenvåld. Under 2023 stod de för nästan hälften av ärendena. Mord och dråp som involverar skjutvapen har stigit från 41 ärenden 2021 till 64 ärenden 2022 och uppgick till 58 ärenden 2023. För tio år sedan (2014) expedierades 27 utlåtanden där dödssättet var "avsiktligt vållat av annan" till följd av skjutvapenvåld. Den näst vanligaste dödsorsaken vid mord och dråp var 2023 övergrepp med skärande eller stickande föremål, som utgjorde cirka 40 procent av ärendena. Under 2021 och 2022 var

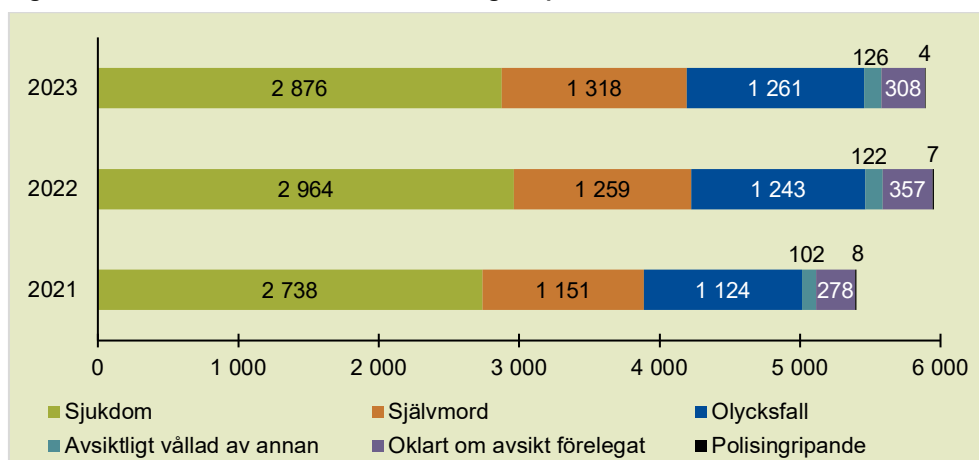
Antalet mordoffer i åldern 20–24 år har fördubblats de senaste tre åren.

antalet dödliga övergrepp med skärande eller stickande föremål cirka 40, men steg till 50 ärenden 2023.

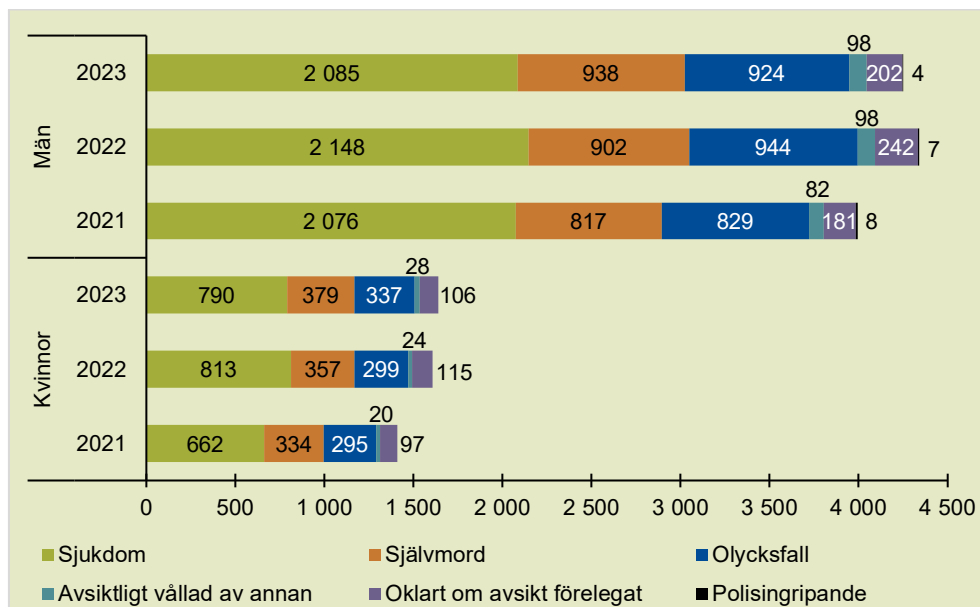
Dödsfall där skjutvapen använts är många gånger komplicerade och skiktröntgen ger bättre möjlighet att identifiera projektiler (kulor efter skottskador), kartlägga skottkanaler samt förevisa skadorna för polis, åklagare och domstol på ett pedagogiskt sätt. Undersökningstekniken gör det även möjligt att i svårt brända eller förruttnade kroppar hitta exempelvis projektiler, vilket annars kan missas vid obduktionen. Den rättsmedicinska enheten i Stockholm har sedan 2022 tillgång till egen skiktröntgen. Samtliga kroppar genomgår där röntgenundersökning inför obduktion, vilket underlättar både obduktionsarbetet och när exempelvis kulbanor ska visualiseras för polis, åklagare och domstol. De enheter som saknar skikt-röntgenutrustning vänder sig i dag till aktuell sjukvårdsregion som utför undersökningen. Det sker i regel efter ordinarie kontorstider, vilket riskerar att fördröja obduktionen. I dag genomförs skiktröntgenundersökning endast i ärenden där det finns en hög misstanke om brott.

Under 2023 expedierades fyra obduktionsutlåtanden för personer som avlidit i samband med polisingripande (Figur 3). Två personer avled i samband med att de omhändertogs av polis. En person avled i en trafikhändelse som involverade polisen och en person avled till följd av polisens verkanseld. Dessa ärenden är till antalet få och komplicerade både vad gäller dödsorsak och dödssätt då omständigheterna ofta är svårvärderade. För att tillse att myndighetens bedömningar vilar på bästa tänkbara kunskapsunderlag har ett projekt påbörjats som syftar till att kartlägga förekomsten av denna ärendetyp samt det vetenskapliga underlaget inom området.

Figur 3. Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner

Figur 4. Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män

Tre fall från 2022 och två fall från 2023 där kön är okänt är exkluderade i denna figur.

Handläggningstider

Under 2023 var den genomsnittliga handläggningstiden för rättsmedicinska obduktioner 73 dagar, vilket är 7 dagar färre än föregående år men något fler dagar än 2021 (Tabell 11). Den genomsnittliga handläggningstiden är i stort sett lika lång för ärenden som avser kvinnor som män. De kortare handläggningstiderna är en positiv utveckling, särskilt med hänsyn till ett lika stort antal utförda obduktioner och ett ökat antal expedierade rättsintyg. Förbättringen bedöms vara ett resultat av åtgärder som avdelningen vidtagit för att stävja den tidigare utvecklingen med längre handläggningstider.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ärendetyperna mord och dråp (avsiktligt vållad av annan) samt trafikhändelser minskade med 10 respektive 7 dagar från föregående år, vilket är positivt (Tabell 11). För dessa ärendetyper är handläggningstiden av särskild betydelse då den kan påverka förundersökningen, samt i förekommande fall häktningstiden. Rättsmedicinalverket har i samråd med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten tagit fram ett mål om en handläggningstid med en median på 45 dagar. Medianvärdet för mord och dråp 2023 var 58 dagar och för trafikhändelser 55 dagar, vilket fortfarande överstiger målet men är en minskning jämfört med 2022.

Sammantaget bedöms handläggningstiderna för rättsmedicinska obduktioner ligga på en acceptabel nivå.

Tabell 11. Handläggningstid för expedierade rättsmedicinska obduktioner, uppdelat på kvinnor och män, mord och dråp samt trafikhändelser

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Rättsmedicinska obduktioner	69	80	73	58	70	61
Kvinnor	71	82	75	62	71	63
Män	68	80	72	58	70	60
Mord och dråp	77	84	74	66	63	58
Trafikhändelser ¹	59	73	66	50	65	55

¹ Olyckor och självmord som inkluderar tåg, motorfordon eller cykel. Antal trafikhändelser 2021 var 275, 330 under 2022 och 336 stycken år 2023.

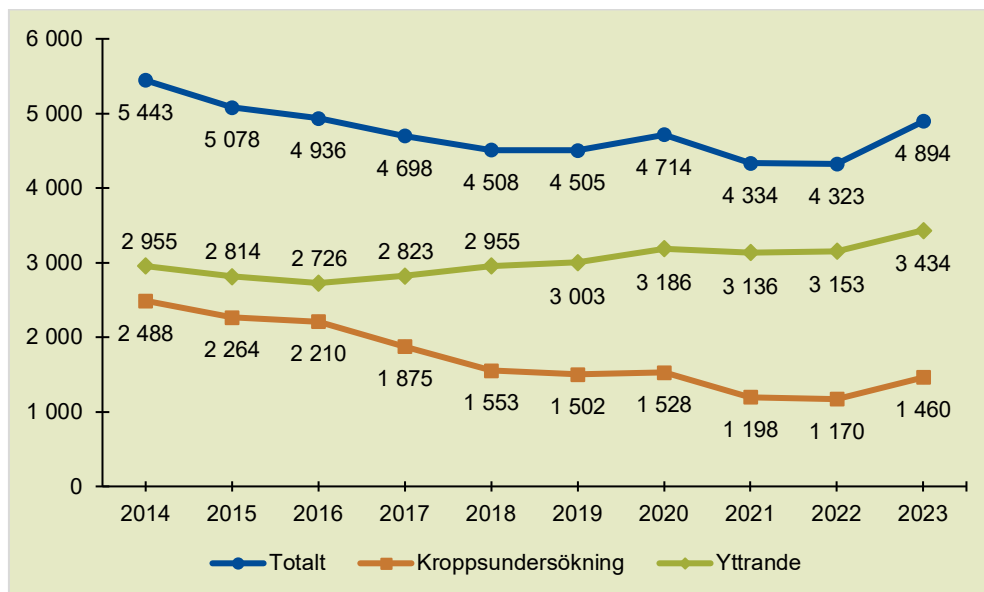
3.2.2 Rättsintyg

Rättsmedicinalverket har sedan 2006 huvudansvar för att utfärda rättsintyg på uppdrag av Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Ett rättsintyg är ett medicinskt utlåtande om skador, sjukdomar eller andra förhållanden hos en målsägande eller misstänkt gärningsperson. Bestämmelser om rättsintyg finns i lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott. I rättsintyget redovisas bedömningar av hur och när skador kan ha uppkommit samt graden av allvarlighet. Ett rättsintyg kan antingen baseras på en rättsmedicinsk kroppsundersökning eller på handlingar som patientjournaler och fotografier. De rättsintyg som baseras på handlingar benämns yttranden.

Ärendeutveckling

Under 2023 expedierades 4 894 rättsintyg, vilket är en markant ökning jämfört med 2022 och 2021 och det högsta antal som uppmätts sedan 2016 (Figur 5). Det är både antalet rättsintyg baserade på kroppsundersökningar och yttranden som ökat. Under 2023 expedierades 1 460 rättsintyg baserade på kroppsundersökningar, vilket är en ökning med 25 procent jämfört med 2022 och det högsta antal som uppmätts sedan 2020. Gällande de rättsintyg som baseras på handlingar (yttranden) expedierades 3 434, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med 2022 och det högsta antal som uppmätts de senaste tio åren. Det ökade antalet rättsintyg är en mycket positiv utveckling som Rättsmedicinalverket bedömer bidrar till högre kvalitet i förundersökningar och i förlängningen stärker rättssäkerheten.

Figur 5. Antal expedierade rättsintyg, uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden

Rättsmedicinalverket har de senaste tio åren observerat en trend att allt färre rättsintyg begärs och särskilt vad gäller dem som baseras på en kroppsundersökning, vilket bekymrat myndigheten. Rättsintyg utgör ett bevismedel i brottsutredningar och kan vara särskilt viktiga i fall som rör våld i nära relationer där ord ofta står mot ord och annan bevisning saknas. Ett generellt problem med yttranden, som baseras endast på dokumentation, är att patientjournaler i första hand upprättas för att dokumentera den vård som ges och inte för att dokumentera skador i ett rättsligt sammanhang. Det innebär att lindriga skador endast beskrivs översiktligt och att skador som inte krävt vård saknas i patientjournalen. Därmed utgör patientjournaler sällan ett fullgott underlag för ett rättsintyg (yttrande). Även fotografier tagna av målsäganden, som är vanligt förekommande i yttranden, behöver tolkas med viss försiktighet då bilder med dagens teknik lätt kan förvanskas. Förutsatt att våldshändelsen skett i närtid är därför en kroppsundersökning att föredra som underlag för ett rättsintyg, framför allt vid våld i nära relation.

Rättsmedicinalverket har undersökt orsakerna bakom minskningen av antalet uppdrag att utfärda rättsintyg. En viktig förklaring är bristande kunskap om vad ett rättsintyg är och hur ett sådant begärs. Rättsmedicinalverket har de senaste åren gjort insatser för att höja kunskapen om rättsintyg inom rättsväsendet. Under 2023 kraftsamlade myndigheten kring att informera och utbilda poliser och åklagare om rättsintyg, vilket bemöttes med stort intresse. Insatserna förstärktes ytterligare genom ett regeringsuppdrag om att utveckla arbetet med rättsintyg. Sammantaget bedöms insatserna ha lett till att den nedåtgående trenden brutits och både antalet uppdrag såväl om att utföra kroppsundersökningar som att lämna yttranden har ökat.

För att möjliggöra kroppsundersökningar av god kvalitet på platser långt från en rättsmedicinsk enhet har Rättsmedicinalverket sedan 2017 så kallade forensiska dokumentationsläkare (FD-läkare). Dessa läkare är intermittent anställda och har fått utbildning i skadedokumentation av myndigheten. FD-läkarna har ofta en anställning inom hälso- och sjukvården och åtar sig vid sidan av sitt ordinarie arbete uppdrag att utföra kroppsundersökningar. Polis eller åklagare kontakter tillgänglig FD-läkare som undersöker personen, tar fotografier, sammanställer skadorna i ett protokoll och sänder till Rättsmedicinalverket där en rättsläkare bedömer underlaget och utfärdar ett rättsintyg.

Under 2023 uppgick antalet rättsintyg baserade på en kroppsundersökning av en FD-läkare till 291 (Tabell 12). Sedan införandet av systemet med FD-läkare har antalet ärenden varierat. År 2017 uppgick antalet ärenden till 184. 2018 fortsatte de stiga till 227 och 2019 steg de ytterligare till 291. 2020 uppgick antalet ärenden till 468, vilket är det högsta antal som registrerats och nivån har därefter legat på cirka 300 ärenden per år. Ärendeutvecklingen går att koppla till inrättandet av systemet. Inledningsvis lade Rättsmedicinalverket stora resurser på att rekrytera och utbilda FD-läkare, vilket gjorde att antalet ärenden steg. Att underhålla systemet har varit ansträngande för myndigheten som över tid haft svårt att rekrytera och behålla FD-läkare på strategiska orter. Detta har i sin tur påverkat antalet ärenden. Så som FD-läkaruppdraget är utformat konkurrerar det ofta med läkarens ordinarie yrkesliv och privatliv, vilket lett till en omsättning av FD-läkare. Rättsmedicinalverket ser inom ramen för regeringsuppdraget om att utveckla arbetet med rättsintyg över hur FD-läkarsystemet kan förbättras.

Om polis eller åklagare inkommer med nya uppgifter eller frågeställningar i ett redan expedierat rättsintyg kan myndigheten utfärda ett kompletterande rättsintyg. Under 2023 utfärdades 452 kompletteringar (Tabell 12). Polis och åklagare kan även återkalla ett begärt rättsintyg, till exempel om en utredning läggs ned. Under 2023 återkallades 145 ärenden.

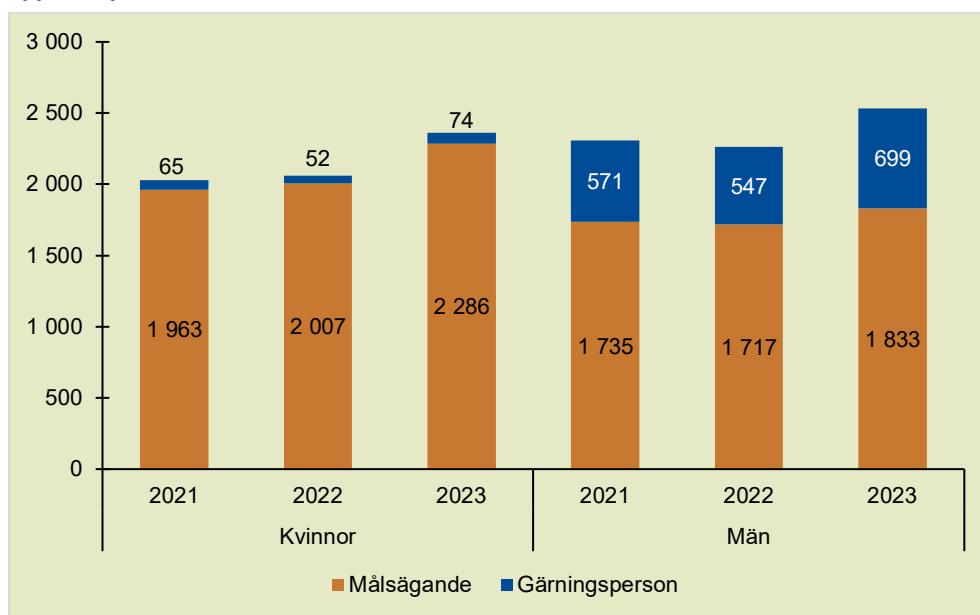
Tabell 12. Antal expedierade rättsintyg uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden

Ärendetyp	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Samtliga rättsintyg¹	4 334	4 323	4 894	13,2
Kroppsundersökningar	1 198	1 170	1 460	24,8
Varav utförda av FD-läkare	292	307	291	-5,2
Yttranden	3 136	3 153	3 434	8,9
Kompletteringar	311	332	452	36,1

¹ Det finns en diskrepans mellan antal expedierade rättsintyg och antal rättsintyg som fakturerats. Skillnaden beror främst på att återkallade rättsintyg och kompletteringar av rättsintyg kan faktureras om betydande insats gjorts i ärendet.

I likhet med tidigare år rör merparten av rättsintygen målsägande och inte misstänkta gärningspersoner (Figur 6). Dominansen av målsägande i förhållande till misstänkta gärningspersoner är särskilt stark bland kvinnor.

Figur 6. Antal expedierade rättsintyg avseende gärningspersoner respektive målsägande, uppdelat på kvinnor och män

Två ärenden från 2023 gäller varken målsägande eller gärningsperson, dessa två ärenden är exkluderade i figuren.

Handläggningstider

Under 2023 var den genomsnittliga handläggningstiden för rättsintyg som baseras på en kroppsundersökning 16 dagar och medianvärdet 11 dagar (Tabell 13). De rättsintyg som inkluderar en kroppsundersökning som genomförs av en rättsläkare vid en rättsmedicinsk enhet tar i genomsnitt något kortare tid än dem som grundas på en undersökning av en FD-läkare. Att de förstnämnda ärendena och även yttranden tar något kortare tid än FD-läkarärendena beror förmodligen på en något kortare process med färre steg och aktörer. Att yttrandena också har en kortare handläggningstid än kroppsundersökningarna kan bero på att kroppsundersökningarna generellt avser mer omfattande skador som kräver utförlig dokumentation och fler åtgärder som beställning och väntan på provsvar, vilket ökar handläggningstiden.

Tabell 13. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Kroppsundersökning	15	17	16	12	12	11
Varav utförda av rättsläkare vid rättsmedicinsk enhet	14	16	15	11	10	11
Varav utförda av FD-läkare	17	20	22	14	16	12
Yttranden	8	10	10	6	7	7

Handläggningstiden för rättsintyg baserade på kroppsundersökning respektive yttranden är densamma för ärenden rörande kvinnor som för ärenden rörande män (Tabell 14). Sammantaget bedömer Rättsmedicinalverket att handläggningstiden för rättsintyg ligger på en rimlig nivå.

Tabell 14. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden uppdelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Kroppsundersökning						
Kvinnor	14	16	16	11	12	11
Män	15	18	16	12	13	12
Yttranden						
Kvinnor	8	9	10	6	7	7
Män	9	10	10	6	7	7

3.2.3 Rättsodontologi

I fall där mänskliga kvarlevor påträffas och identiteten är oklar ansvarar Polismyndigheten för att fatta beslut om fastställande av identitet. Rättsmedicinalverket bistår Polismyndigheten med underlag, vilket kan utgöras av en undersökning av den avlidnes tänder, en så kallad rättsodontologisk undersökning, som görs i anslutning till den rättsmedicinska obduktionen. I den rättsodontologiska verksamheten arbetar två rättsodontologer. Rättsmedicinalverket har även avtal med flera tandläkare som vid behov kan utföra tandidentifieringar. Vid identifiering av en avliden röntgas tänderna och röntgenbilderna jämförs sedan med eventuella journaler och/eller tandröntgenbilder från tandvården. Det rättsmedicinska identifieringsunderlaget kan även utgöras av en rättsgenetisk analys eller en klinisk undersökning genom bedömning av unika särdrag hos kroppen.

Rättsmedicinalverket bistår Polismyndigheten med uppgifter till registret över försvunna personer och oidentifierade kroppar. Uppgifterna innefattar bland annat

beskrivning och dokumentation av tandstatus. I detta register görs sökningar när identiteten på en avliden är okänd och vid efterlysningar från Interpol när en oidentifierad avliden har påträffats, eller vid ett försvinnande utomlands. Rättsodontologerna skriver även rättsintyg beträffande tandskador hos misstänkta gärningspersoner och målsägande.

Ärendeutveckling och handläggningstider

Under 2023 utfördes 346 identifieringar genom rättsodontologisk undersökning, vilket är en minskning med 6 procent jämfört med föregående år men en ökning i förhållande till 2021 (Tabell 15). Handläggningstiden för tandidentifieringar mäts från det att rättsläkaren begär rättsodontologisk identifiering till dess att identifieringsärendet avslutas. De senaste tre åren har den genomsnittliga handläggningstiden varit 6 dagar, vilket myndigheten anser är en rimlig nivå. Att handläggningstiden kan hållas kort är viktigt då kroppen inte kan lämnas ut för begravning eller kremering innan identiteten är fastställd.

Tabell 15. Antal expedierade tandidentifieringar och handläggningstider

	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Antal tandidentifieringar	291	367	346	-5,7
Handläggningstid (genomsnitt dagar)	6	6	6	0
Handläggningstid (median dagar)	3	2	1	-50,0

3.2.4 Medicinska åldersbedömningar

En medicinsk åldersbedömning görs för att bedöma en persons ålder i förhållande till olika åldersgränser. Barns rättigheter under asylprocessen skiljer sig från vuxnas och åldersgränsen 18 år är därför av betydelse. Den som söker asyl i Sverige och kommer utan vårdnadshavare och uppger att hen är barn ska göra sin ålder sannolik för Migrationsverket. Om Migrationsverket inte anser att en person gjort sin ålder sannolik erbjuds en möjlighet att genomgå en medicinsk åldersbedömning. Migrationsverket begär då en medicinsk åldersbedömning av Rättsmedicinalverket efter samtycke från den asylsökande personen.

I brottmål är åldersgränserna 15, 18 respektive 21 år av betydelse för straffbarhet och påföljd. Rättsmedicinalverket gör medicinska åldersbedömningar på uppdrag av domstol, allmän åklagare, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Migrationsverket.

Ärendeutveckling

Under 2023 inkom totalt 132 begäran om medicinsk åldersbedömning i asylärenden, varav 13 senare återkallades (Tabell 16). Antalet begäran för sökande

av kvinnligt kön var 35 och för sökande av manligt kön 97. Sammantaget har det totala antalet begäran minskat med 23 procent sedan föregående år och var i stort sett lika många som 2021. Antalet ärenden som rör sökande av kvinnligt kön var detsamma som föregående år, medan antalet som rör sökande av manligt kön minskade med 29 procent. En förklaring till det lägre antalet begäran kan vara ett lägre antal ensamkommande barn. Från 2022 till 2023 minskade antalet ensamkommande barn med 46 procent.

Tabell 16. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i asylärenden

		2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Antal inkomna begäran ¹	Totalt	131	172	132	-23,3
	Kvinnor	43	35	35	0,0
	Män	88	137	97	-29,2
Antal expedierade utlåtanden	Totalt	107	128	161	25,8
	Kvinnor	40	28	42	50,0
	Män	67	100	119	19,0

¹ Ärenden som senare återkallats av Migrationsverket är inkluderade, 9 ärenden som inkom 2021 har återkallats, 16 ärenden som inkom 2022 har återkallats och 13 ärenden som inkom 2023 har återkallats vid tidpunkten för denna statistikframställning.

Antalet begäran om medicinsk åldersbedömning i brottmål uppgick till totalt 3 ärenden 2023 jämfört med 5 ärenden föregående år och 2 året dessförinnan (Tabell 17). Samtliga ärenden avser män och misstänkta gärningspersoner.

Tabell 17. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i brottmål

		2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2021
Antal inkomna begäran ¹	Totalt	2	5	3	-40,0
	Kvinnor	0	0	0	-
	Män	2	5	3	-40,0
Antal expedierade utlåtanden	Totalt	2	3	5	66,7
	Kvinnor	0	0	0	-
	Män	2	3	5	66,7

Utfall av bedömningar

Av de undersökta som är av manligt kön och som undersökts inom ramen för asylprocessen bedöms 60 procent vara 18 år eller äldre (Tabell 18). År 2022 var andelen 54 procent och året dessförinnan 67 procent.

Tabell 18. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för män/pojkar

Resultatet...	2021	2022	2023
... talar starkt för att den undersökta är 18 år eller äldre. ¹	8	23	31
... talar för att den undersökta är 18 år eller äldre.	29	23	24
... talar möjligen för att den undersökta är 18 år eller äldre. ¹	8	8	16
... talar möjligen för att den undersökta är under 18 år.	22	46	48
Bedömning av den undersökta ålder har inte varit möjlig att göra.	0	0	0
Samtliga bedömningar	67	100	119

¹ Nytt skalsteg som infördes 2021-06-11.

De senaste tre åren har ungefär hälften av de undersökta som är av kvinnligt kön resulterat i bedömningen talar för att den undersökta är 18 år eller äldre (Tabell 19). I vissa fall är resultatet av undersökningen, för kvinnor eller flickor, sådant att en bedömning av ålder relativt 18-årsgränsen inte kan göras. Rättsmedicinalverkets modell för medicinsk åldersbedömning omhändertar skillnader mellan könen avseende biologisk utveckling.

Tabell 19. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för kvinnor/flickor

Resultatet...	2021	2022	2023
... talar för att den undersökta är 18 år eller äldre.	18	15	26
... talar möjligen för att den undersökta är under 18 år.	3	0	1
... talar för att den undersökta är under 18 år.	6	2	5
... tillåter ingen bedömning avseende den undersökta ålder relativt 18-årsgränsen.	11	11	10
Bedömning av den undersökta ålder har inte varit möjlig att göra.	2	0	0
Samtliga bedömningar	40	28	42

Handläggningstider

Handläggningstiderna för medicinska åldersbedömningar i asylärenden är långa och påverkas av flera faktorer där Rättsmedicinalverket endast kan påverka ett fåtal. Den vanligaste orsaken till en lång handläggningstid är att det går lång tid mellan begäran om undersökning och att den faktiskt genomförs, vilket står utom Rättsmedicinalverkets kontroll. Det är upp till den asylsökande och dennas gode man att boka tid och genomföra undersökningen. Från det att Rättsmedicinalverket mottar begäran till dess att myndigheten expedierar ett utlåtande till Migrationsverket tar det i genomsnitt 69 dagar, vilket är något färre dagar än 2022 och 2021 (Tabell 20). När handläggningstiden räknas från att Rättsmedicinalverket mottar samtliga analyser och bilder till dess att myndigheten expedierar utlåtandet tar det i genomsnitt enbart 2 dagar, vilket inte förändrats sedan 2022 och 2021.

Tabell 20. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i asylärenden

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Inkommen begäran till expedierat utlåtande	71	73	69	61	63	63
Inkomna analyser och bilder till expedierat utlåtande	2	2	2	1	1	1

Handläggningstiderna för medicinska åldersbedömningar i brottmål räknas från det datum en skriftlig begäran inkommer, vanligtvis från Polismyndigheten, till dess att Rättsmedicinalverket expedierar utlåtandet. I genomsnitt tar det 29 dagar, vilket är 14 dagar längre än under 2022 (Tabell 21). Tiderna varierar mycket från ärende till ärende, där komplexiteten och antalet undersökningar som krävs i ett enskilt ärende är av stor betydelse för handläggningstiderna.

Sammantaget bedöms handläggningstiderna för medicinska åldersbedömningar ligga på en tillfredsställande nivå. Rättsmedicinalverket kommer fortsatt samarbeta med Migrationsverket för att minska tiden mellan begäran och utförd undersökning.

Tabell 21. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i brottmål

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Åldersbedömningar i brottmål	13	15	29	13	14	27

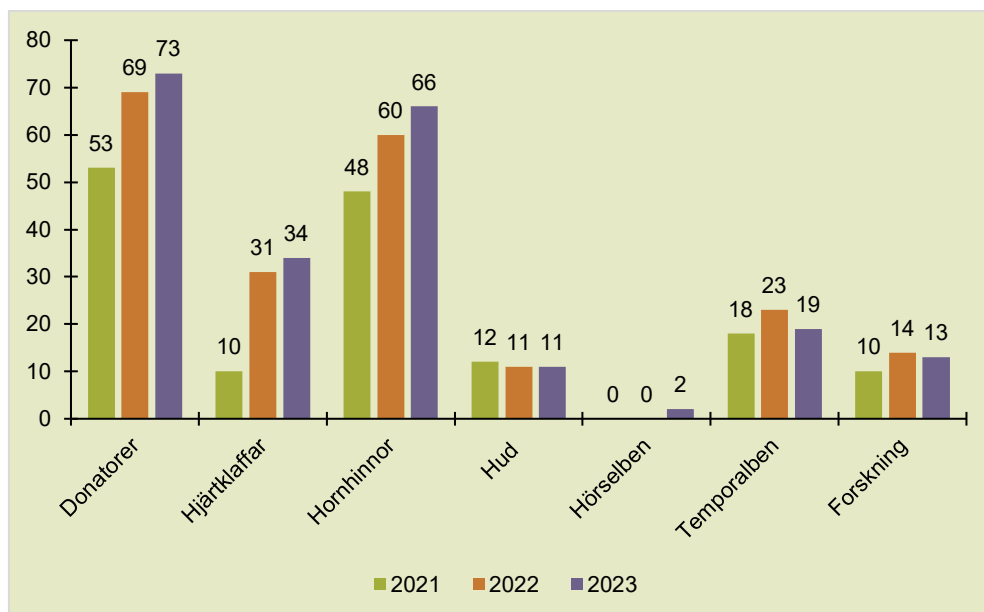
3.2.5 Vävnadsdonationer

Rättsmedicinalverket tillvaratar sedan 2011 vävnad från avlidna kroppar för donationsändamål. Verksamheten möjliggörs genom ett avtal med Sveriges kommuner och regioner (SKR) då myndigheten inte har det som ett uppdrag i sin instruktion. Genom avtalet ersätts Rättsmedicinalverket ekonomiskt för kostnader kopplade till donationsarbetet, såsom utbildning och övergripande samordning. Utöver myndighetens avtal med SKR har Rättsmedicinalverket ingått avtal med vävnadsinrättningar om ersättning per levererad vävnad. Tillsammans har avtalen mellan SKR, Rättsmedicinalverket och vävnadsinrättningarna bidragit till att omkring en fjärdedel av all transplanterad vävnad i Sverige kommer från donatorer genom den rättsmedicinska verksamheten.

Under pandemiåret 2021 var antalet donationsärenden lågt, främst på grund av krav på covidtestning kombinerat med brist på provtagningsmaterial och otillräcklig testkapacitet. Efter pandemin har antalet donationsärenden ökat (Figur 7). Ökningen antas inte enbart bero på att pandemin är över, utan även på ett

intensifierat donationsfrämjande arbete och välfungerande rutiner inom Rättsmedicinalverket.

Figur 7. Antal donationsärenden och antal tillvaratagna vävnader

3.2.6 Kostnad per ärende

Kostnaden inom det rättsmedicinska området har ökat bland annat till följd av kostnadsutvecklingen i samhället (Tabell 22). Området påverkas också av att de myndighetsgemensamma kostnaderna har ökat till följd av satsningar på att modernisera it-stödet och stärka informationssäkerheten.

Inom medicinsk åldersbedömning har kostnaden per ärende minskat med 4 700 kronor jämfört med föregående år. Oavsett om myndigheten handlägger fler eller färre begäran om medicinsk åldersbedömning kvarstår kostnader för till exempel hantering av metodfrågor, kvalitetssäkring, utbildning för läkare och omvärlds- och litteraturbevakning av aktuell vetenskap. Antalet ärenden har ökat jämfört med föregående år, vilket gör att kostnaden per ärende minskar.

Tabell 22. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2021	2022	2023
Rättsmedicinsk obduktion	33 500	34 400	37 300
Rättsintyg			
Kroppundersökningar	6 700	7 100	7 900
Yttranden	5 300	5 700	6 600
Medicinsk åldersbedömning	46 100	45 300	40 600

3.2.7 Forskning och utveckling

Rättsmedicinalverket har ett nära samarbete med svenska lärosäten, vilket skapar goda förutsättningar för högkvalitativ och långsiktig forskning. Ett exempel på detta nära samarbete är medarbetare som genomgår forskarutbildning. Medarbetare med forskarkompetens tillför ett vetenskapligt förhållningssätt, vilket är en förutsättning för att kunna bedriva en rättssäker verksamhet. På avdelningen för rättsmedicin genomgick nio medarbetare, fördelade på tre lärosäten, forskarutbildning som en del i sin tjänst. De handledes i första hand av forskarmeriterade medarbetare vid myndigheten. Avdelningen hade ytterligare sju medarbetare knutna till universitet som forskade på del av sin tjänst. En medarbetare har meriterat sig som docent under 2023 och en doktorand har genomfört sin halvtidskontroll.

Avdelningen för rättsmedicin har under året drivit eller medverkat i forskning som genererat nio publikationer i vetenskapliga tidskrifter. Myndighetens målsättning är att egna och andras forskningsresultat ska återföras till verksamheten i form av ny kunskap, riktlinjer och metoder. Detta sker bland annat genom att det vetenskapliga underlaget för olika rättsmedicinska ämnen sammanställs i så kallade kunskapsöversikter med tillhörande riktlinjer av en för ändamålet inrättad funktion på avdelningen. Framtagandet följer en särskild metod som på ett systematiskt sätt identifierar och bedömer rättsmedicinska studier. Kunskapsöversikterna borgar för att avdelningens bedömningar är likriktade och görs utifrån aktuellt kunskapsläge. Under 2023 har en kunskapsöversikt om drunkning, en om postmortalt användande av biomarkörer för inflammationstillstånd och en om uppskattning av dödstidpunkt sammanställts.

Under året har ett antal utvecklingsarbeten genomförts i syfte att säkerställa ett vetenskapligt förhållningssätt i de rättsmedicinska uppdragen. De inkluderar bland annat ett arbete angående användande av genetiska analyser vid dödsfallsutredningar samt en uppdaterad vägledning för bedömning av livshotande skada eller tillstånd. Dessa arbeten har implementerats i verksamheten och vägledningen kring bedömning av livshotande skada samt tillstånd har även publicerats i Läkartidningen.

I uppdraget avseende medicinska åldersbedömningar pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Under året har en statistisk modell för medicinska åldersbedömningar i brottmål utvecklats. Den statistiska modellen gör det möjligt att väga samman undersökningsresultat från tand- och olika skelettundersökningar för att bedöma sannolikheten att en person är över eller under 15, 18 respektive 21 år.

Vid avdelningens laboratorium för experimentell forskning har ett nytt analysinstrument tagits i bruk. Instrumentet används bland annat i ett forskningsprojekt som syftar till att identifiera ämnen som hos en avliden kan

användas för att påvisa mycket små hjärnskador, så kallade postmortal hjärtskademarkörer.

Under 2023 har medarbetare vid avdelningen för rättsmedicin deltagit vid flera vetenskapliga konferenser, bland annat i Orlando anordnad av the American Academy of Forensic Sciences och i Berlin anordnad av Arbeitsgemeinschaft für Forensische Alterdiagnostik. På den senare presenterade forskare vid Rättsmedicinalverket den svenska sannolikhetsmodellen för medicinska åldersbedömningar.

Sammanfattningsvis bedöms att genomförandet av uppdraget om forskning och utveckling, enligt myndighetens instruktion, på ett tillfredsställande sätt bidragit till myndighetens resultat. Avdelningens satsningar på funktioner, strukturer och kompetenser som stödjer områdena utveckling och forskning skapar goda förutsättningar för sådant arbete.

3.3 Rättspsykiatri

Inom den rättspsykiatriska utredningsverksamheten genomförs tre typer av undersökningar. Dessa är § 7-undersökningar, rättspsykiatriska undersökningar samt riskutredningar gällande personer som ansökt om att få fängelse på livstid omvandlat till ett tidsbestämt straff. Verksamheten bedrivs vid undersökningsenheter i Göteborg och Stockholm. Båda enheterna har säkerhetsklassade vistelseavdelningar som är bemannade dygnet runt. I de fyra nordligaste länen utför Region Västerbotten § 7-undersökningar enligt avtal med Rättsmedicinalverket.

I verksamheten finns cirka 200 månadsanställda medarbetare. Dessa utgörs i huvudsak av rättspsykiatriker, läkare under specialistutbildning, psykologer, forensiska socialutredare, sjuksköterskor, skötare, administratörer och säkerhetsoperatörer. Därutöver finns cirka 120 timanställda, varav de flesta är omvårdnadspersonal. Verksamheten bedrivs dygnet runt, årets alla dagar.

Rättsmedicinalverket ger underlag till domstol inför beslut om påföljd. Personer som därefter döms till rättspsykiatrisk vård vårdas vid rättspsykiatriska kliniker som regionerna ansvarar för.

Begreppet allvarlig psykisk störning är centralt inom rättspsykiatrisk verksamhet. Det är ett juridiskt begrepp och inte ett medicinskt tillstånd eller en psykiatrisk diagnos. Exempel på tillstånd som utgör en allvarlig psykisk störning är psykotiska tillstånd med vanföreställningar, tankestörningar och hallucinationer. Förvirringstillstånd till följd av demenssjukdom eller svårare former av intellektuell

funktionsnedsättning med autism kan också utgöra en allvarlig psykisk störning. Enligt svensk lagstiftning ska personer som begår brott under påverkan av en sådan störning och samtidigt har ett vårdbehov, som huvudregel dömas till rättspsykiatrisk vård i stället för fängelse.

Under 2023 påbörjades byggnationen av ett nytt hus för den rättspsykiatriska undersökningsenheten i Göteborg (Salix). Hösten 2025 väntas byggnaden stå klar för inflyttning. Rättsmedicinalverket samverkar med Kriminalvården om säkerhetsfrågor för de nya lokalerna.

I Sverige är antalet rättspsykiatriker förhållandevis litet. Under perioden 2014 till 2023 utfärdade Socialstyrelsen i genomsnitt 4,3 specialistbevis årligen. Utöver Rättsmedicinalverket är även regionerna, som ansvarar för den rättspsykiatriska vården, beroende av rättspsykiatriker. Efter flera år med utmaningar vad gäller att rekrytera och behålla framför allt rättspsykiatriker har situationen vid enheten i Stockholm successivt stabiliserats. Det finns dock ett fortsatt behov av att rekrytera rättspsykiatriker till enheten i Göteborg.

För att säkerställa kompetensförsörjningen anordnar Rättsmedicinalverket sedan 2013 specialistkurser för blivande specialistläkare i rättspsykiatri. Under en tioårsperiod har det bidragit till att antalet examinerade rättspsykiatriker ökat. Under 2023 slutförde sex läkare sin ST-tjänstgöring vid myndigheten och blev färdiga specialister i rättspsykiatri, vilket var fler än något tidigare år.

3.3.1 Paragraf 7-undersökningar

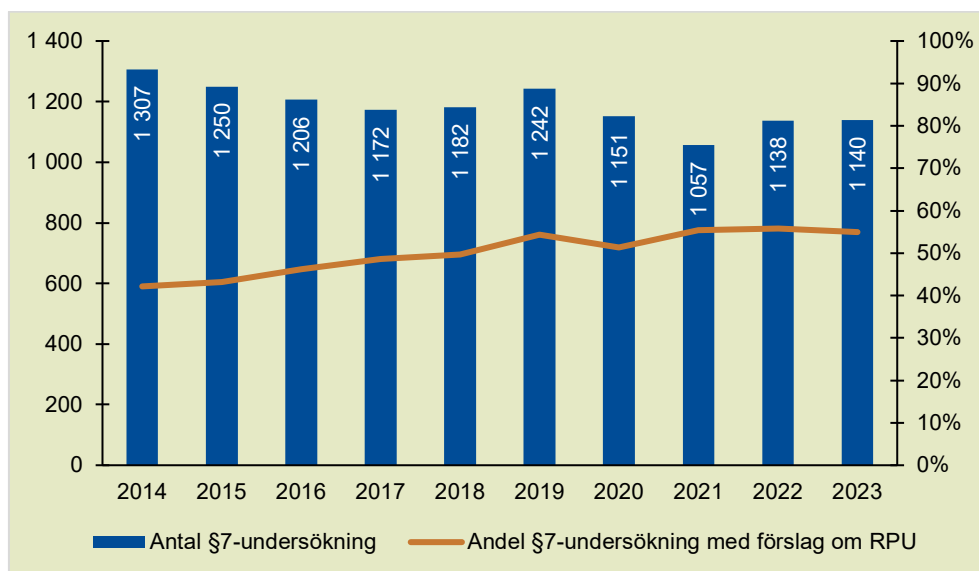
En domstol, och i vissa fall en åklagare, får enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. förordna en läkare att avge ett läkarintyg gällande en misstänkt person, en så kallad § 7-undersökning. Efter ett sådant beslut är den misstänkte skyldig att genomgå undersökningen.

En § 7-undersökning genomförs tidigt i rättsprocessen och finns i två former, ordinär § 7-undersökning och § 7-vårdundersökning. Det huvudsakliga syftet med en ordinär § 7-undersökning är att ta ställning till om det finns skäl att genomföra en mer omfattande rättspsykiatrisk undersökning. Vid en § 7-vårdundersökning tar läkaren även ställning till förutsättningarna för att döma den misstänkte till rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning. Vid denna typ av undersökning är den misstänktes psykiatriska tillstånd i regel väldokumenterat, brottsligheten av lindrigare art och återfallsrisken låg. Då påföljden blir rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning är det chefsöverläkaren vid vårdinrättningen som beslutar om lättnader i vården och när den kan avslutas.

Ärendeutveckling

Med undantag för enskilda år har antalet § 7-undersökningar minskat under de senaste tio åren (Figur 8). Efter att ha varit som lägst under 2021 ökade dock antalet under 2022. Antalet § 7-undersökningar låg på samma nivå under 2023 som föregående år, vilket skulle kunna ses som en stabilisering av utvecklingen. Vad den tidigare nedgången beror på är inte känt. Något klarlagt samband mellan befolkningsutvecklingen i Sverige eller den allmänna brottsutvecklingen föreligger inte. Efter-som det sällan finns behov av § 7-undersökningar vid den typ av brottmål som ökat mest under senare år (organiserad brottslighet) har antalet undersökningar inte påverkats när antalet brottmål ökat.

Figur 8. Antal expedierade § 7-undersökningar (ordinära samt vård), andel § 7-undersökningar med förslag om rättspsykiatrisk undersökning

Antalet undersökta häktade personer ökade något under 2023 jämfört med året innan, medan antalet undersökta personer på fri fot minskade något (Tabell 23). Både vad gäller antalet ordinära respektive § 7-vårdundersökningar var förändringarna små. Samtliga förändringar bedöms utgöra en normal variation mellan åren.

Under 2023 minskade antalet kvinnor som genomgick § 7-undersökning med 7 procent. Minskningen ska ses i ljuset av en förhållandevis stor ökning under 2022 och utgör därmed en återgång till tidigare nivåer.

Tabell 23. Antal expedierade § 7-undersökningar, uppdelat på kvinnor och män, uppdelat på häktade och personer på fri fot, respektive uppdelat på ordinära § 7-undersökningar och § 7-vårdundersökningar

	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
§ 7-undersökningar samtliga	1 057	1 138	1 140	0,2
Häktade personer	697	724	766	5,8
Personer på fri fot	360	414	374	-9,7
Ordinära § 7-undersökningar	785	791	807	2,0
§ 7-vårdundersökning	272	347	333	-4,0
Kvinnor	156	202	187	-7,4
Män	901	936	953	1,8

I och med långa geografiska avstånd är avtalet med Region Västerbotten om att utföra § 7-undersökningar i norrlandslänen av stor betydelse. Nio procent av det totala antalet § 7-undersökningarna utfördes av regionen under 2023. Sedan 2021 har antalet undersökningar i upptagningsområdet ökat med 41 procent. Även om det omfattar förhållandevis få ärenden är ökningen märkbar för utföraren, framför allt mot bakgrund av den begränsade tillgången på läkare som utför § 7-undersökningar. Tillsammans med utföraren arbetar Rättsmedicinalverket med att säkra bemanningen på längre sikt.

Handläggningstider

Det finns ingen lagstadgad handläggningstid för § 7-undersökningar men de ska handläggas så fort som möjligt. Det är främst vid undersökningar av personer på fri fot som handläggningstiden kan bli längre (Tabell 24). Orsaken är att personer på fri fot kan uppge förhinder, vara svåra att nå med kallelser eller vägra inställa sig för undersökning.

För både häktade personer och för personer på fri fot ökade handläggningstiden (median) med en dag under 2023 jämfört med föregående år. Förändringarna är små och utgör en normal variation mellan åren.

För § 7-undersökningar av kvinnor minskade handläggningstiden (median) med fem dagar under 2023 medan den ökade något för undersökningar av män (Tabell 24). Förklaringen till variationen mellan åren är sannolikt kopplad till förhållanden i enskilda ärenden.

Tabell 24. Handläggningstid § 7-undersökningar, uppdelat på häktade personer och personer på fri fot, respektive uppdelat på kvinnor och män

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Häktade personer	18	17	18	14	15	16
Personer på fri fot	91	66	68	70	44	45
Kvinnor	59	44	44	27	26	21
Män	40	33	33	18	19	20

Sammantaget bedöms att handläggningstiderna för § 7-undersökningar under 2023 låg på en acceptabel nivå. Rättsmedicinalverket arbetar kontinuerligt med att undvika omotiverade fördröjningar i handläggningen.

Utfall av bedömningar

Andelen § 7-undersökningar där rättspsykiatrisk undersökning rekommenderas har under de senaste åren stabiliserats efter en period med successiv ökning (Figur 8). År 2014 var andelen 42 procent och under 2023 var den 55 procent. Mot bakgrund av att antalet § 7-undersökningar samtidigt minskat är en tänkbar anledning att domstolarna förbättrade sin precision vad gäller att identifiera ärenden där det finns skäl att genomföra en rättspsykiatrisk undersökning.

Vid ordinära § 7-undersökningar rekommenderades rättspsykiatrisk undersökning i knappt 61 procent av fallen under 2023 vilket var i nivå med tidigare år (Tabell 25). Andelen § 7-vårdundersökningar med sådan rekommendation minskade däremot något under 2023. Rättspsykiatrisk undersökning rekommenderas vid § 7-vårdundersökningar då undersökningsläkaren bedömer att frågan om särskild utskrivningsprövning behöver utredas inför val av påföljd, något som förutsätter en rättspsykiatrisk undersökning.

Andelen § 7-vårdundersökningar som resulterar i ett förslag om rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning är relativt låg (Tabell 25). En förklaring till detta är att domstolar ibland beslutar om § 7-vårdundersökning trots att en ordinär § 7-undersökning hade varit mer ändamålsenlig. Det är inte ovanligt att det framkommer omständigheter i undersökningen som gör att läkaren bedömer att frågan om särskild utskrivningsprövning bör utredas och en rättspsykiatrisk undersökning kommer därmed att rekommenderas.

Tabell 25. Utfall av bedömning i ordinära § 7-undersökning respektive § 7-vårdundersökning

		2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Ordinär § 7-undersökning	Antal	785	791	807	2,0
rekommendation om RPU	Antal	463	486	489	0,6
	Andel (%)	59,0	61,4	60,6	
§ 7-vårdundersökning	Antal	272	347	333	-4,0
rekommendation om RPU	Antal	123	149	137	-8,1
	Andel (%)	45,2	42,9	41,1	
rekommendation om LRV utan SUP	Antal	63	91	74	-18,7
	Andel (%)	23,2	26,2	22,2	

Rättspsykiatrisk undersökning (RPU), lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV), särskild utskrivningsprövning (SUP).

3.3.2 Rättspsykiatriska undersökningar

En domstol kan med stöd av 1 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning besluta om att en misstänkt i brottmål ska genomgå en rättspsykiatrisk undersökning. En förutsättning för ett sådant beslut är att den som är misstänkt erkänt gärningen eller att övertygande bevisning föreligger samt att påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter.

Vid rättspsykiatriska undersökningar föreligger i regel misstanke om allvarliga brott. I ett och samma ärende kan det dessutom förekomma flera brottsmisstankar. Under 2023 förelåg misstanke om brott mot liv och hälsa (exempelvis mord och misshandel) i 54 procent av undersökningarna. I 40 procent förelåg misstanke om brott mot frihet och frid (såsom olaga hot eller hemfridsbrott). I 20 procent av de rättspsykiatriska undersökningarna fanns misstanke om brott enligt 17 kap. brottsbalken Om brott mot allmän verksamhet m.m. (exempelvis hot eller våld mot tjänsteman). Sådan brottsmisstanke beror ofta på att den undersökte gjort motstånd i samband med gripandet.

En rättspsykiatrisk undersökning genomförs av ett team bestående av en rättspsykiatriker (undersökningsläkare), en forensisk socialutredare och en psykolog. Då den undersökte är intagen vid någon av myndighetens vistelseavdelningar ingår även omvårdnadspersonal. Domstolens frågor besvaras av undersökningsläkaren i ett utlåtande.

Vid en rättspsykiatrisk undersökning har Rättsmedicinalverket i princip alltid uppdraget att ta ställning till om den person som undersöks begick gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning samt om det finns medicinska

förutsättningar att överlämna personen till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken.

Domstolen kan även begära att Rättsmedicinalverket bedömer om personen som undersöks till följd av störningen saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller saknat förmåga att anpassa sina handlingar till sådan insikt. Om så är fallet får domstolen i normalfallet inte döma personen till fängelse. I de flesta sådana fall blir påföljden i stället rättspsykiatrisk vård. Har personen däremot genom rus eller på annat sätt själv orsakat störningen föreligger inget hinder för domstolen att utdöma en fängelsepåföljd. Har störningen varit självförvållad kan domstolen även i övrigt ta det i beaktande vid valet av påföljd.

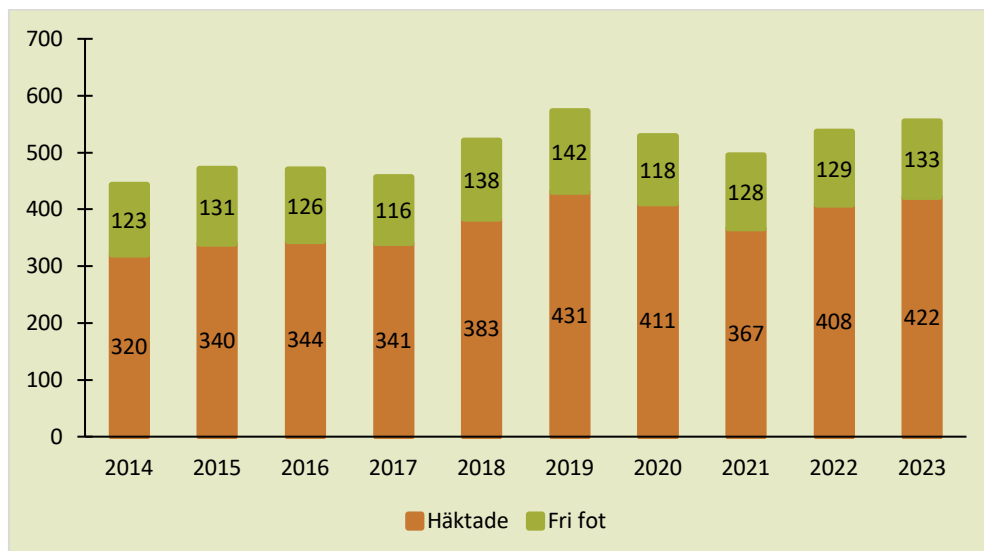
Med syftet att ta tillvara samhällsskyddsintresset kan domstolen även begära att Rättsmedicinalverket tar ställning till om den rättspsykiatriska vården ska förenas med särskild utskrivningsprövning. Det är aktuellt i de fall då det till följd av den allvarliga psykiska störningen finns en förhöjd återfallsrisk i allvarlig brottslighet. Vid särskild utskrivningsprövning är det förvaltningsrätten som beslutar om såväl lättnader i vården som när den kan avslutas. I annat fall är det vårdinrättningens chefsöverläkare som beslutar.

Ärendeutveckling

Ett beslut om rättspsykiatrisk undersökning har i regel föregåtts av en § 7-undersökning där läkaren rekommenderat sådan undersökning.

Efter att ha varit på en stabil nivå under flera år ökade antalet rättspsykiatriska undersökningar under 2018 och 2019 (Figur 9). Därefter minskade antalet under ett par år för att sedan åter öka. Det är främst undersökningar avseende häktade personer som ökat. Eftersom häktade personer tas in vid någon av myndighetens vistelseavdelningar är dessa undersökningar mer resurskrävande för myndigheten, något som blir särskilt märkbart under perioder med högt inflöde.

Figur 9. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade personer respektive personer på fri fot

Under 2023 ökade antalet rättspsykiatriska undersökningar av såväl häktade som personer på fri fot (Tabell 26). Under 2022 noterades en tydlig uppgång av antalet undersökta kvinnor. Under 2023 har antalet sjunkit till ordinarie nivåer igen, vilket tyder på att ökningen utgjorde en tillfällig avvikelse.

Tabell 26. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade och personer på fri fot, samt kvinnor och män

	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
RPU Samtliga	495	537	555	3,4
Häktade personer	367	408	422	3,4
Kvinnor	44	62	53	-14,5
Män	323	346	369	6,6
Personer på fri fot	128	129	133	3,1
Kvinnor	28	28	19	-32,1
Män	100	101	114	12,9

Handläggningstider

Om den som genomgår rättspsykiatrisk undersökning är häktad ska Rättsmedicinalverket enligt 6 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning avge ett utlåtande inom fyra veckor (28 dagar) från det att ärendet inkom till myndigheten. Vid undersökningar av personer på fri fot är motsvarande tidsgräns sex veckor (42 dagar).

Omkring 75 procent av de undersökta är häktade och intas vid någon av myndighetens vistelseavdelningar för undersökning. Under normala förhållanden

har Rättsmedicinalverket kapacitet att hålla totalt 28 vistelseplatser öppna. Under en begränsad period kan antalet utökas till som mest 32 platser, något som dock förutsätter utökad bemanning. Under 2023 var den genomsnittliga handläggningstiden 29 dagar vilket utgjorde en minskning med en dag jämfört med 2022 (Tabell 27). Behov av förlängd observationstid vid svårbedömda fall är den faktor som främst bidrar till förlängd handläggningstid då den person som undersöks är häktad.

Omkring 25 procent av dem som undersöks genomgår rättspsykiatrisk undersökning på fri fot. De kallas då till någon av undersökningsenheterna för ett eller flera besök. Faktorer som i första hand påverkar handläggningstiden för undersökningar av personer på fri fot är svårigheter att komma i kontakt med personen eller att personen inte infinner sig till undersökning. Av sådana skäl överskreds tidsgränsen på 42 dagar med i genomsnitt nio dagar under 2023, vilket var en förbättring jämfört med 2022 (Tabell 27).

Tabell 27. Handläggningstid för rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade och på fri fot, samt uppdelat på kvinnor och män

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Häktade personer	30	30	29	28	28	28
Kvinnor	29	30	29	28	28	28
Män	30	30	29	28	28	28
Personer på fri fot	62	54	51	42	42	42
Kvinnor	62	49	48	42	42	42
Män	62	55	52	42	42	42

Då det föreligger synnerliga skäl har Rättsmedicinalverket möjlighet att begära anstånd hos den domstol som förordnat om undersökningen. Under 2023 skedde det vid totalt 83 rättspsykiatriska undersökningar (15 procent) vilket var en minskning med 36 procent jämfört med året före (Tabell 28). Minskningen förklaras av att undersökningarna i högre grad varit möjliga att genomföra inom föreskriven tid, vilket beror på ett minskat behov av utökad observationstid av häktade personer och att fler personer på fri fot infunnit sig till undersökning. Orsaken till att behovet att begära anstånd minskade särskilt mycket i undersökningar avseende kvinnor (67 procent) bedöms vara kopplad till omständigheter i enskilda ärenden.

Tabell 28. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där anstånd har begärts

		2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Totalt	Antal	134	129	83	-35,7
	Andel (%)	27,1	24,0	15,0	
Häktade personer	Antal	68	75	46	-38,7
	Andel (%)	18,5	18,4	10,9	
Personer på fri fot	Antal	66	54	37	-31,5
	Andel (%)	51,6	41,9	27,8	
Kvinnor	Antal	23	24	8	-66,7
	Andel (%)	31,9	26,7	11,1	
Män	Antal	111	105	75	-28,6
	Andel (%)	26,2	23,5	15,5	

Vid flera anstånd i samma undersökning räknas endast ett anstånd med.

Oftast beviljar domstolen anstånd när Rättsmedicinalverket begär det. Under 2023 beviljades 92 procent av myndighetens ansökningar. Motsvarande andel under 2022 var 91 procent. Det kan förekomma att anstånd begärs och beviljas fler än en gång per ärende.

Sammantaget bedöms att handläggningstiderna för rättspsykiatriska undersökningar under 2023 låg på en acceptabel nivå. Rättsmedicinalverket klarar i de allra flesta fall att upprätthålla lagstadgade tidsgränser och arbetar löpande med att minska förekomsten av omotiverade fördröjningar i handläggningen.

Utfall av bedömningar

Under 2023 minskade andelen undersökta personer som bedömdes ha en allvarlig psykisk störning (Tabell 29). Förändringen är dock liten och kan antas utgöra en naturlig variation mellan åren. Att andelen med allvarlig psykisk störning vid undersökningen är något lägre än motsvarande andel vid gärningen förklaras av att vissa sjukdomstillstånd som föranleder en allvarlig psykisk störning är övergående (exempelvis drogutlösta psykoser).

Tabell 29. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med bedömning av en allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden

		2021		2022		2023	
		Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Antal RPU	Totalt	495	100,0	537	100,0	555	100,0
Allvarlig psykisk störning vid gärningen	Totalt	278	56,2	315	58,7	312	56,2
	Kvinnor	37	51,4	54	60,0	38	52,8
	Män	241	57,0	261	58,4	274	56,7
Allvarlig psykisk störning vid undersökningen	Totalt	257	51,9	278	51,8	277	49,9
	Kvinnor	35	48,6	47	52,2	34	47,2
	Män	222	52,5	231	51,7	243	50,3

I omkring hälften av förordnandena om rättspsykiatrisk undersökning ställer domstolarna frågan om den misstänkte själv vållat den allvarliga psykiska störningen vid gärningen. År 2023 bedömdes den allvarliga psykiska störningen ha varit självförvållad i 26 fall (8 procent), vilket var i nivå med föregående år.

I omkring 90 procent av undersökningarna ställer domstolarna frågan om den undersökta personen saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller anpassa sina handlingar efter sådan insikt. I de fall personen varit påverkad av en allvarlig psykisk störning vid gärningen bedömdes någon av förmågorna ha saknats i 53 fall (17 procent) under 2023.

I drygt 90 procent av förordnandena om rättspsykiatrisk undersökning anger domstolen att Rättsmedicinalverket även ska ta ställning till särskild utskrivningsprövning i de fall förslag om rättspsykiatrisk vård lämnas. Då rättspsykiatrisk vård rekommenderas är vård med särskild utskrivningsprövning den vanligaste rekommendationen. Under 2023 rekommenderade Rättsmedicinalverket sådan påföljd i 240 fall (94 procent). I resterande 16 fall (6 procent) rekommenderades rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning.

Beläggning vid vistelseavdelningarna

En betydande del av avdelningens verksamhet är förlagd till vistelseavdelningarna. För att säkerställa en god vårdmiljö, men även hög säkerhet för såväl intagna som personal, är arbetet personalintensivt. Effektiv planering och samordning är viktigt för undersökningsverksamheten men även för att upprätthålla fungerande ärendeflöden vid vistelseavdelningarna. Häktade personer som Kriminalvården har bedömt tillhör högsta säkerhetsklass intas endast vid enheten i Stockholm.

En häktad person ska överföras till en undersökningsenhet inom sju dagar från det att enheten mottagit domstolens beslut om undersökning enligt 8 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning. Någon möjlighet att begära anstånd finns inte. Under 2023 överskreds tidsfristen i 37 ärenden (9 procent) vilket innebar

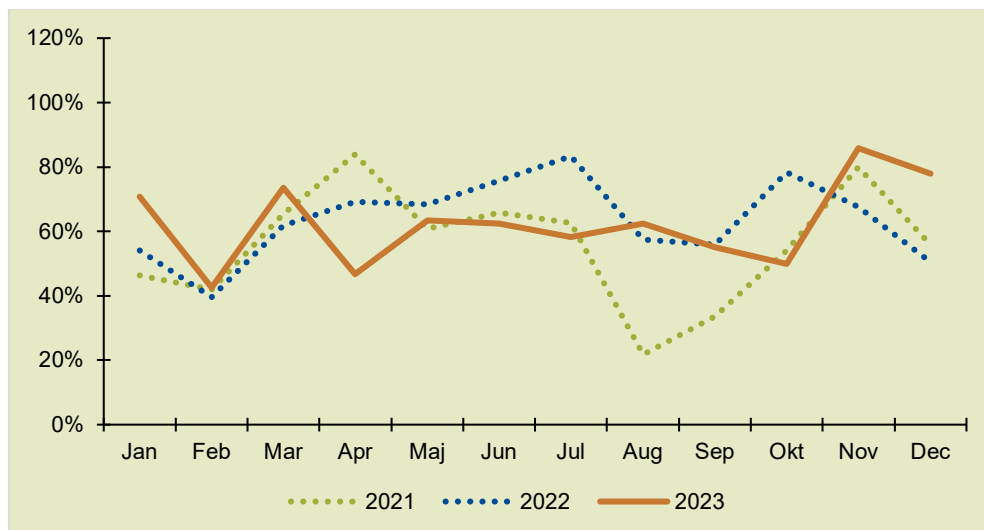
en minskning med 34 procent jämfört med föregående år (Tabell 30). En förklaring till minskningen kan vara att inflödet av ärenden varit jämn under stora delar av året. Ett jämnare inflöde innebär bättre förutsättningar att balansera beläggningen även då efterfrågan på rättspsykiatriska undersökningar är stor. I flertalet fall då tidsgränsen för intag vid vistelseavdelningarna överskreds innebar det ett överskridande med endast ett fåtal dagar.

Tabell 30. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där lagstadgad tidsgräns för överföring till undersökningsenhet har överskridits

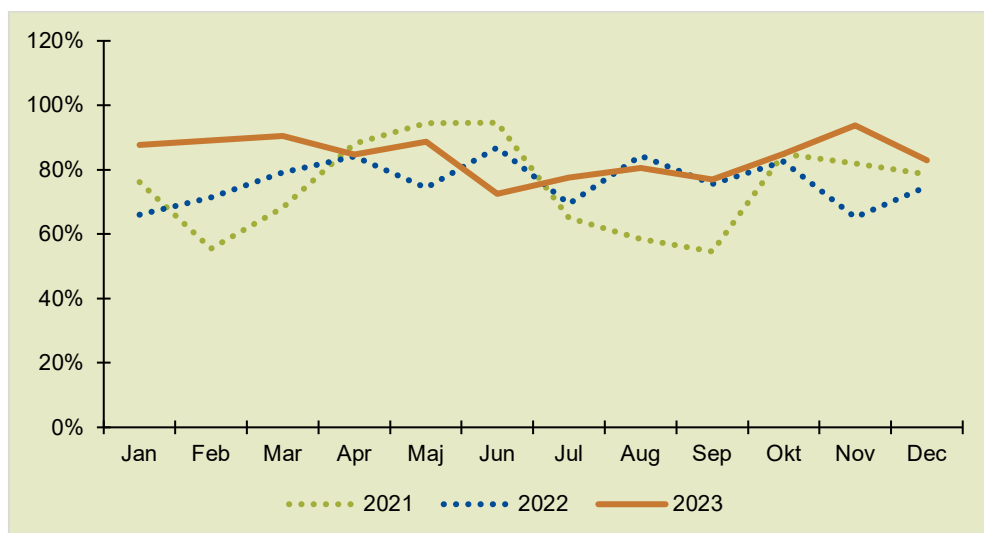
Ärenden för häktade där väntetiden överskred 7 dagar	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Antal	54	56	37	-33,9
Andel (%)	14,7	13,7	8,8	-

Den huvudsakliga orsaken till att intag inte kan göras inom föreskriven tid är platsbrist på vistelseavdelningarna. Brist på platser uppstår framförallt vid längre perioder med högt inflöde. Tillräcklig lokalmässig kapacitet behöver alltid finnas för att vid behov kunna avskilja intagna som uppvisar utagerande beteenden eller annan misskötsamhet. Optimal beläggning är därför omkring 75–80 procent av maximal kapacitet. När beläggningen övergår denna nivå påverkas möjligheten att göra nya intag och därmed förutsättningarna att hålla lagstadgade tidsfrister. Vissa perioder kan beläggningsgraden vara hög medan det under andra perioder inkommer få ärenden. För att frigöra platser i perioder med högt inflöde förkortas vistelsetiden i undersökningar där det är möjligt, utan att förutsättningarna att besvara domstolens frågor försämrats. För att balansera ojämna inflöden finns även möjlighet att överföra undersökningar mellan enheterna.

Vid vistelseavdelningen i Göteborg var den generella beläggningsgraden 62 procent under 2023 vilket var i nivå med föregående år. Beläggningsgraden var ojämn framförallt under årets första månader men blev därefter jämnare (Figur 10). Under årets två sista månader var beläggningen högre än tidigare under året. För enskilda månader var beläggningen som högst 86 procent och som lägst 43 procent. Under flera dagar under året var beläggningen 100 procent.

Figur 10. Beläggning (%) vid vistelseavdelningen i Göteborg

Under 2023 var beläggningen på vistelseavdelningen vid undersökningsenheten i Stockholm i genomsnitt 84 procent, vilket var märkbart högre än 2022 då beläggningsgraden var 76 procent. Särskilt hög var beläggningen i början av året och under årets sista månader (Figur 11). För enskilda månader var beläggningen 94 procent som högst och 73 procent som lägst. Jämfört med tidigare år var beläggningsgraden förhållandevis jämn. Baserat på ordinarie bemanning av 16 platser var beläggningen enskilda dagar 119 procent.

Figur 11. Beläggning (%) vid vistelseavdelningen i Stockholm

Säkerhet, avskiljningar och andra tvångsåtgärder

Säkerhetsarbetet är centralt i den rättspsykiatriska undersökningsverksamheten. Under perioder med hög beläggning ökar risken för konflikter i och med att många häktade personer samtidigt befinner sig på vistelseavdelningarna. Bland de intagna förekommer emellanåt individer med starkt utagerande beteende. Utbildning av

personal, riskbedömningar samt rapportering och uppföljning av hot- och våldssituationer sker kontinuerligt. Antalet rapporter om hot- och våldsincidenter ökade med två stycken under 2023 jämfört med föregående år. Sett till totalt antal vistelsedagar, det vill säga summan av samtliga vistelsedagar för alla intagna under året, har dock andelen rapporter minskat något (Tabell 31). Ökningen med närmare 22 procent vid vistelseavdelningen i Göteborg utgjordes av relativt få rapporter och förklaras mest sannolikt av utagerande beteende hos ett fåtal intagna.

Tabell 31. Antal rapporter om hot- och våldsincidenter vid de rättspsykiatriska undersökningsenheterna

	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Hot och våld totalt	78	67	69	3,0
Göteborg	31	23	28	21,7
Stockholm	47	44	41	-6,8
Totalt antal per 1 000 vistelsedagar	11,4	9,3	9,0	-3,1

Med stöd av häkteslagen (2010:611) kan Rättsmedicinalverket besluta att avskilja intagna som stör ordningen och säkerheten på vistelseavdelningarna. Beslutens riktighet kan överklagas och prövas då av myndighetens verksjurister. Under 2023 beslutades om totalt 93 avskiljningar enligt denna lag, vilket var knappt 6 procent fler jämfört med 2022 då det beslutades om 88 avskiljningar. Ökningen bedöms vara liten och utgöra en normal variation mellan åren. Under 2023 har ett beslut om avskiljning omprövats av myndigheten och sedan överklagats till förvaltningsrätten. Rätten avlog överklagandet. Därutöver har en begäran om omprövning av avskiljande inkommit till myndigheten men avvisades då den inkom för sent.

I vissa fall behöver häktade personer psykiatrisk vård under tiden de vistas hos Rättsmedicinalverket. Ofta medverkar de frivilligt i vården, men det händer att personen motsätter sig psykiatrisk vård som bedöms vara nödvändig. Om personen inte kan förmås att medverka frivilligt kan vården ges under tvång med stöd av lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV). Under 2023 vårdades 41 personer enligt LRV, varav 8 kvinnor. Motsvarande antal 2022 var 48 personer, varav 8 kvinnor och för 2021 46 personer, varav 5 kvinnor. Enligt samma lag får en patient hållas avskild från andra patienter, men endast om det är nödvändigt på grund av att patienten genom aggressivt eller störande beteende allvarligt försvårar vården av andra. Om det föreligger synnerliga skäl kan en vuxen person vara avskild längre än åtta timmar. När det sker underrättas Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om beslutet. Under 2023 fattades sådana beslut avseende 25 personer, varav 4 kvinnor. Motsvarande antal för 2022 var 28 personer, varav 5 kvinnor och för 2021 26 personer, varav 3 kvinnor.

Beslut om tvångsvård och andra tvångsåtgärder enligt LRV sammanställs årligen i en patientsäkerhetsberättelse. IVO utövar tillsyn av de delar av

Rättsmedicinalverkets verksamhet som omfattas av Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2006:9) om säkerhet vid sjukvårdsinrättningar som ger psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt vid enheter för rättspsykiatrisk undersökning.

3.3.3 Riskutredningar vid omvandling av livstidsstraff

År 2023 avtjänade omkring 200 personer livstidsstraff i Sverige. Efter tio års verkställighet kan en livstidsdömd person ansöka om att få sitt straff tidsbestämt. Ansökningarna prövas av Örebro tingsrätt enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid. Personen kan tidigast inkomma med en ny ansökan 12 månader efter att ett negativt beslut vunnit laga kraft.

En av faktorerna som domstolen har att ta hänsyn till vid prövningen är risken för att den dömda återfaller i allvarlig brottslighet. För ställningstagandet kan tingsrätten förordna om att Rättsmedicinalverket genomför en utredning med utlåtande om risken för att den dömda återfaller i brottslighet.

En riskutredning genomförs alltid av ett team bestående av minst två men i vissa fall tre riskutredare. Ett längre strukturerat samtal där den sökande bland annat får redogöra för sin bakgrund, gärningen, tiden på anstalt och sina planer för framtiden genomförs alltid. Som förberedelse tar utredarna del av relevanta handlingar och dokumentation från Kriminalvården. Utifrån det samlade underlaget görs sedan en riskbedömning utifrån flera beslutstöd.

Ärendeutveckling och handläggningstider

Riskutredningar av livstidsdömda personer omfattar relativt få ärenden årligen. Antalet bestäms av hur många livstidsdömda som avtjänat tio år eller mer av sina straff och som ansöker om att få straffet tidsbestämt. Handläggningstiden för dessa utredningar är inte lagstadgad, men Örebro tingsrätt anger som regel sex veckors handläggningstid. Eftersom få kvinnor döms till livstidsstraff är antalet kvinnor som genomgår riskbedömningar också litet. Statistiken delas därför inte upp utifrån kön.

Under 2023 var antalet riskutredningar något färre än såväl 2021 som 2022 (Tabell 32). I och med att antalet utdömda livstidsdomar ökar väntas antalet riskutredningar öka på sikt. I genomsnitt var handläggningstiden något längre under 2023 än under 2021 och 2022 (Tabell 32). En faktor som kan öka handläggnings-tiden av riskutredningar är den samlade ärendebelastningen. Om antalet rättspsykiatriska undersökningar är mycket stort begär Rättsmedicinalverket ofta anstånd i riskutredningar eftersom handläggningen av rättspsykiatriska

undersökningar avseende framför allt häktade personer prioriteras. Sammantaget bedöms handläggningstiden av riskutredningar hålla en acceptabel nivå.

Tabell 32. Antal expedierade riskutredningar och handläggningstider

	2021	2022	2023	Förändring % 2023 jmf 2022
Antal riskutredningar	26	24	22	-8,3
Handläggningstid (genomsnitt)	59	54	59	8,9
Handläggningstid (median)	57	42	63,5	51,2

Utfall av bedömningar

I ett utlåtande gör myndigheten en slutlig sammanvägd bedömning av risken för återfall i allvarlig brottslighet. Utfallet anges på en tregradig skala (låg, medelhög eller hög). Utfallet av bedömningarna under 2023 fördelades ungefär som tidigare år (Tabell 33).

Tabell 33. Utfall i riskutredningar

	2021	2022	2023
Antal riskutredningar	26	24	22
Låg	4	6	3
Medelhög	12	10	11
Hög	10	8	8

3.3.4 Kostnad per ärende

Kostnaden inom verksamhetsområdet har ökat bland annat till följd av kostnadsutvecklingen i samhället. Området påverkas också av att de myndighetsgemensamma kostnaderna har ökat till följd av satsningar på att modernisera it-stödet och stärka informationssäkerheten (Tabell 34).

Den avgörande faktorn för kostnaden per ärende avseende rättspsykiatrisk undersökning av häktade personer är antalet expedierade utlåtanden under året. Under 2023 har antalet ärenden varit högre än föregående år vilket gör att den totala kostnadsökningen fördelas på fler ärenden.

Tabell 34. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2021	2022	2023
RPU – häktade personer ¹	586 600	545 700	568 100
RPU – personer på fri fot	152 600	171 100	181 500
§ 7-undersökningar ²	14 100	16 200	16 400

¹ Rättsspsykiatrisk undersökning (RPU).

² § 7-undersökningar innefattar såväl ordinär- som vårdundersökning.

3.3.5 Forskning

Det övergripande syftet med Rättsmedicinalverkets rättsspsykiatriska forskning är att utveckla kvaliteten i verksamhetsområdet samt att säkerställa en hög kompetens hos avdelningens medarbetare. Forskningen bedrivs i nära samarbete med Göteborgs universitet och Karolinska Institutet i Stockholm. En milstolpe under 2023 var utnämningen av en fakultetsprofessor i rättsspsykiatri vid Göteborgs universitet.

Under året var 21 medarbetare forskningsverksamma. Av dessa var två professorer, tre docenter, nio disputerade och sju doktorander. Två doktorander genomgick halvtidskontroll. En ny doktorand i socialt arbete antogs vilket innebar ett steg närmare visionen att ha en bred representation av yrkesgrupper bland forskande medarbetare.

Medarbetare vid avdelningen har under året drivit eller medverkat i forskning som genererat 15 publikationer i vetenskapliga tidskrifter. Av särskilt intresse var en studie om vårdtider inom svensk rättsspsykiatri. Resultaten visade att individer som dömts till rättsspsykiatrisk vård mellan åren 2009 och 2019 hade en genomsnittlig vårdtid på ungefär 7,5 år, vilket är betydligt längre än vad tidigare beräkningar visat.

Individer som dömts till rättsspsykiatrisk vård mellan åren 2009 och 2019 hade en genomsnittlig vårdtid på ungefär 7,5 år.

För närvarande pågår 19 forskningsprojekt där medarbetare vid avdelningen är huvudansvariga forskare. Ett av de större projekten som myndigheten också är huvudman för är RPU 2.0. Projektet syftar till att öka kunskapen om hur våldskriminalitet uppkommer till följd av hur olika personbundna och situationsspecifika faktorer samverkar. Ett annat större projekt som bedrivs, Uppföljning av rättsspsykiatriska bedömningar, syftar till att säkerhetsställa att Rättsmedicinalverkets bedömningar håller god kvalitet samt att de görs på ett rättssäkert sätt över hela landet.

Under året har medarbetare vid avdelningen för rättsspsykiatri varit medarrangörer till två nationella vetenskapliga möten: Karolinska Institutets Symposium i

Rättspsykiatri och Göteborgs universitets Nationell rättspsykiatrisk konferens – Evidensbaserad rättspsykiatri. Utöver det har flera medarbetare deltagit med presentationer på Svenska psykiatrikongressen i Göteborg samt på internationella vetenskapliga konferenser; Forensic Psychiatry Research Society Meeting i Oxford och European Conference of Domestic Violence i Reykjavik.

Sammanfattningsvis bedöms att genomförandet av uppdraget om forskning, enligt myndighetens instruktion, på ett tillfredsställande sätt har bidragit till myndighetens resultat. Även förutsättningarna för samarbete och kunskapsutbyte inom avdelningen har setts över. Det kommer inte bara att understödja forskningen utan även förbättra möjligheterna för att ny kunskap ska tas tillvara i verksamheten.

3.4 Övrig återrapportering

3.4.1 Kompetensförsörjning

Rättsmedicinalverkets kompetensförsörjning syftar till att kunna attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens på kort och lång sikt för att uppnå verksamhetens mål. Det innebär att medarbetare ges möjlighet att utvecklas i sina yrkesroller, bidra till att verksamheten utvecklas och att deras engagemang tas tillvara.

Under året har myndigheten sammanställt en kompetensanalys i syfte att stärka arbetet med kompetensförsörjningen. En omvärldsanalys utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv har genomförts. Även det interna perspektivet har belysts genom en beskrivning av myndighetens demografi, rekryteringsläge, personalomsättning samt behov av kompetensutveckling och omställningsstöd. I kompetensanalysen har såväl styrkor som utvecklingsområden identifierats. Åtgärder för att stärka kompetensförsörjningen har vidtagits.

Attrahera och rekrytera

För att stärka Rättsmedicinalverkets förmåga att attrahera och rekrytera nya medarbetare har myndigheten utvecklat sin profil som arbetsgivare. För att tydliggöra villkor, roller och ansvarsfördelning har en ny chefsstruktur beslutats. Myndigheten har fortsatt att erbjuda möjligheten att till del arbeta på distans för vissa personalgrupper, något som bedöms öka Rättsmedicinalverkets attraktionskraft.

Inom vissa områden har Rättsmedicinalverket haft svårigheter att rekrytera kompetens, exempelvis inom it-området, yrkesgruppen sjuksköterskor samt personal till laboratorieverksamheten vid avdelningen för rättsgenetik och

rättskemi. Situationen är inte unik för Rättsmedicinalverket. Arbetsgivarverkets kompetensbarometer från hösten 2023 visar en stor brist på it-kompetens inom staten. Arbetsförmedlingens yrkesprognoser för svensk arbetsmarknad 2023 visar också på stor konkurrens om bland annat it-kompetens och sjuksköterskekompetens.

Ett arbete har påbörjats för att undersöka vad som gör att medarbetare trivs och vill stanna kvar inom laboratorieverksamheten. Syftet är både att stärka förmågan att behålla kompetens och att attrahera ny kompetens. För att attrahera ny kompetens har myndigheten bland annat också sett över hur man bättre kan nå fram till potentiella sökande via LinkedIn.

Utveckla och behålla

För att introducera och vidareutveckla medarbetare genomför Rättsmedicinalverket intern kompetensutveckling, bland annat inom ramen för myndighetens interna nätverk för fortbildning och erfarenhetsutbyte.

Inom verksamheterna rättsmedicin och rättspsykiatri utbildar Rättsmedicinalverket specialistläkare. Vidare genomförs inom den rättsgenetiska och rättskemiska verksamheten introducerande och löpande intern utbildning om de specifika metoder, kontroller och utrustning som används inom verksamheten.

Rättsmedicinalverkets forskningsuppdrag är en utvecklingsmöjlighet som bedöms bidra till att de utbildade specialisterna väljer att stanna kvar inom myndigheten. Under 2023 har myndigheten anordnat forskardagar, då aktiva forskare givits möjlighet att presentera sina forskningsprojekt och utbyta erfarenheter med andra forskare, samt ta del av nya forskningsrön.

Rättsmedicinalverket har under 2023 tecknat nya lokala kollektivavtal om arbetstid. Syftet med avtalen är att de ska bidra till att målen för verksamheten uppnås och att verksamheten bedrivs effektivt och rationellt. Ett annat syfte är att ha ett avtal som ger förutsättningar för att arbetstiden förläggs på ett sådant sätt att en god arbetsmiljö främjas och att flexibla och individuella anpassningar möjliggörs.

Rättsmedicinalverket har ett samverkansavtal som syftar till att ge medarbetarna ökat inflytande och delaktighet i verksamheten. Det ska bidra till möjligheten att både utveckla och behålla kompetens. Under året påbörjades ett partsgemensamt arbete med att öka kunskapen om samverkansmodellen, och följa upp processen för samverkan i verksamheten.

Lokala omställningsmedel bidrar till myndighetens kompetensförsörjning. Stöd kan till exempel ges till kompetenshöjande åtgärder som ökar eller bibehåller medarbetarens anställningsbarhet eller i övrigt ökar förutsättningarna till ett längre

arbetsliv. Under året har drygt 1 200 tkr beviljats för bland annat studiebesök i motsvarande verksamheter i andra länder och kurser inom olika ämnen där myndigheten har behov av kompetensutveckling. Det är nästa fem gånger så mycket som under 2022, då cirka 240 tkr beviljades. Ökningen antas bero på att möjligheten att ansöka om lokala omställningsmedel har gjorts mer känd inom myndigheten genom information i olika chefsforum och på intranätet. Rättsmedicinalverket bedömer att insatserna har ökat anställningsbarheten för berörda medarbetare och bidragit till kunskaper som gynnar myndighetens och individers utveckling.

Vid utgången av året hade Rättsmedicinalverket 560 anställda, varav 64 procent (358) kvinnor och 36 procent (202) män. Här ingår inte timavlönade eller arvodister.

Avsluta

Personalomsättningen, det vill säga avgångar bland tillsvidareanställd personal samt provanställd personal, uppgick till 10,28 procent under 2023. Uppgifterna om personalomsättning för 2022 och 2021 har beräknats på nytt och uppgick till 9,16 respektive 6,84 procent¹. Ökningen från 2022 till 2023 beror främst på avgångar inom laborativ verksamheten vid avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, som till stor del förklaras av en ökad lokal konkurrens om laboratoriekompetens. Därutöver finns en förhållandevis hög rörlighet i stödverksamhetens olika specialistkompetenser.

I samband med att en medarbetare avslutar sin anställning erbjuds avslutnings-samtal med syfte att ta emot och tillvara medarbetarens erfarenheter och förslag till utveckling av verksamheten. Samtalen är värdefulla ur ett lärandeperspektiv eftersom synpunkter som förs fram ökar kunskapen om hur myndigheten kan bli ännu bättre på att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare.

Sammanfattningsvis bedömer Rättsmedicinalverket att arbetet med kompetens-försörjning är tillfredsställande och tillgodoser myndighetens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag.

3.4.2 Internationellt samarbete

Rättsmedicinalverket har, enligt 2 § 8 i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket, i uppdrag att ansvara för internationellt samarbete inom sitt ansvarsområde.

¹ Anledningen till att uppgifterna avseende 2021 och 2022 beräknats på nytt är att tidigare beräkningar visat sig vara felaktiga.

Myndigheten har inte några formella samarbeten med andra länder eller utländska organisationer. Medarbetare från myndigheten deltar dock i olika internationella expert- och arbetsgrupper samt kontakter inom forskningsområdet.

3.4.3 Kommunikation

Rättsmedicinalverket ska särskilt ansvara för information inom sitt ansvarsområde till andra myndigheter och enskilda. Det framgår av 2 § 7 förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket.

Som den medicinska länken i rättskedjan medverkar Rättsmedicinalverket med expertis till samhällets samlade kunskap på området och bidrar därmed till det offentliga samtalet. Genom att använda Rättsmedicinalverkets olika kanaler når myndighetens kommunikation breda målgrupper. Myndighetens webbplats utgör basen med både beskrivande och fördjupande innehåll från de olika verksamhetsdelarna. Utöver detta finns Rättsmedicinalverket på LinkedIn, i första hand för att nå potentiella medarbetare men även för att sprida kunskap om verksamheten till en bredare allmänhet. Rättsmedicinalverket hade till och med september 2023 även en Facebooksida. Sidan stängdes under oktober efter en phishingattack.

På senare år har intresset för Rättsmedicinalverkets podd ”Döden, hjärnan och kemisten” ökat. I podden kan myndigheten på ett populärvetenskapligt sätt sprida både nyheter och kunskap till en intresserad allmänhet. Antalet lyssnare har ökat stadigt och under året hade podden 35 400 lyssningar vilket är en ökning från 29 900 lyssningar året före.

Flera experter och andra talespersoner har också utbildats för att på ett mer ändamålsenligt sätt kunna svara på frågor från media. Mediekontakterna har bland annat resulterat i nyheter om myndighetens dna-forskning, nya rön kring vårdtid inom rättspsykiatri och arbetet med att klassificera nya så kallade nätdroger. Därutöver har medarbetare vid myndigheten medverkat i samband med flera medialt uppmärksammade fall.

3.5 Kostnader och intäkter per verksamhetsområde

De totala kostnaderna har ökat med 8 procent eller 57 miljoner kronor, varav 19 miljoner kronor utgörs av gemensamma kostnader (Tabell 35). Kostnadsökningen, inklusive fördelade gemensamma kostnader, är störst inom verksamhetsområde rättsmedicin där kostnaderna har ökat med 27 miljoner kronor, vilket motsvarar 11 procent. Inom verksamhetsområde rättspsykiatri har kostnaderna ökat med 20 miljoner kronor, vilket motsvarar 8 procent jämfört med 2022. Verksamhetsområde rättskemi har ökat sina kostnader med 11 miljoner kronor, vilket motsvarar en kostnadsökning med 9 procent. Verksamhetsområde rättsgenetik har minskat sina kostnader med 2 miljoner kronor vilket motsvarar en minskning med 5 procent.

Tabell 35. Redovisning av kostnader per verksamhetsområde¹

Verksamhetsområde	2021		2022		2023	
	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)
Rättsgenetik	25 720	4,1	32 758	4,9	31 216	4,3
Rättskemi	125 623	19,9	132 263	19,6	143 630	19,6
Rättsmedicin	224 963	35,6	239 822	35,5	266 472	36,4
Rättspsykiatri	255 687	40,5	270 258	40,0	290 708	39,7
Totalt	631 993	100,0	675 101	100,0	732 027	100,0

¹ Myndighetsgemensamma kostnader, 122 167 tkr år 2023, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Rättsmedicinalverket har tilldelats utökade anslagsmedel som möjliggjort en högre kostnadsnivå. Som en följd av högre kostnader ökade anslagsintäkterna med sammanlagt 40 miljoner kronor (Tabell 36).

Tabell 36. Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde¹

Verksamhetsområde	2021		2022		2023	
	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)
Rättsgenetik	7 344	1,5	24 955	4,6	24 948	4,3
Rättskemi	47 964	9,6	50 599	9,3	55 950	9,6
Rättsmedicin	189 963	38,1	202 720	37,2	217 977	37,2
Rättspsykiatri	253 710	50,8	267 226	49,0	286 545	48,9
Totalt	498 982	100,0	545 499	100,0	585 420	100,0

¹ Myndighetsgemensamma anslagsintäkter, 97 565 tkr år 2023, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Intäkter exklusive anslagsintäkter har ökat med 35 miljoner kronor under 2023 jämfört med 2022 (Tabell 37). Ökningen har skett inom alla verksamhetsområden men är störst inom rättsmedicin och rättskemi som var för sig ökat med 15 miljoner kronor jämfört med föregående år. Inom rättskemi beror ökningen på höjda priser för rättskemiska analyser samt en ökning av intäkter från tillfälliga rättskemiska uppdrag. För rättsmedicin beror ökningen på höjda priser för rättsintyg och medicinska åldersbedömningar samt en ökning av ärendevolymen.

Tabell 37. Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde¹

Verksamhetsområde	2021		2022		2023	
	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)
Rättsgenetik	10 783	8,6	5 418	4,6	8 200	5,4
Rättskemi	78 629	62,7	73 382	62,5	88 823	58,3
Rättsmedicin	34 045	27,1	35 615	30,3	51 140	33,6
Rättspsykiatri	1 977	1,6	3 033	2,6	4 164	2,7
Total	125 434	100,0	117 448	100,0	152 326	100,0

¹ Myndighetens gemensamma intäkter, 3 338 tkr år 2023, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Under 2023 ökade Rättsmedicinalverkets samlade överskott inom uppdragsverksamheten. Uppdragsverksamheten som helhet visade vid utgången av året ett positivt resultat om 5,7 miljoner kronor. (Tabell 38).

Tabell 38. Utfall för Rättsmedicinalverkets uppdragsfinansierade resultatområden 2021–2023 (tkr)

Verksamhet	Ack över-/underskott t.o.m. 2021 ¹	Över-/underskott 2022	Budgeterade intäkter 2023 ¹	Intäkter 2023	Budgeterade kostnader 2023 ¹	Kostnader 2023	Budgeterat resultat 2023 ¹	Resultat 2023	Utgående ack över-/underskott 2023
Rättsgenetik ²	-4 757	-2 385	7 100	7 494	4 812	5 563	2 288	1 931	-5 212
Rättskemi	16 814	-8 283	75 817	81 700	78 906	80 557	-3 089	1 143	9 673
Rättsintyg	128	118	30 080	34 554	30 064	34 110	16	443	689
Medicinsk åldersbedömning	14	-1 604	7 000	8 735	6 148	6 534	852	2 201	611
Totalt	12 199	-12 155	119 997	132 483	119 930	126 764	67	5 718	5 761

¹ Enligt regleringsbrev för 2023.

² Enligt villkor i Rättsmedicinalverkets regleringsbrev får Rättsmedicinalverket under åren 2022–2024 använda anslaget för att hantera underskottet i myndighetens avgiftsfinansierade verksamhet avseende rättsgenetiska ärenden. Under 2022 gjordes en reglering mot förvaltningsanslaget motsvarande 3 589 tkr som i tabellen i regleringsbrevet ingår i det ackumulerade över-/underskottet t.o.m. 2021. Möjligheten att täcka underskottet inom den rättsgenetiska verksamheten med anslagsmedel har inte använts under 2023.

Inom avgiftsområde rättsgenetik har tidigare års ackumulerade underskott reducerats till följd av en prisökning. Intäkterna blev något högre än vad som

budgeterats, samtidigt som kostnaderna också översteg det budgeterade beloppet. Antalet släktskapsärenden som expedierats till Migrationsverket har fortsatt att minska under året. Även privata beställningar av faderskapsundersökningar har minskat. En bidragande orsak till minskningen avseende privata beställare är de senaste årens prishöjningar inom området.

Inom rättskemi har det ackumulerade överskottet ökat, vilket inte var i linje med Rättsmedicinalverkets plan vid ingången av året. En bidragande orsak till det stigande överskottet är att antalet beställningar från Kriminalvården avseende droganalyser har ökat, vilket lett till högre intäkter samtidigt som lönekostnaderna minskat till följd av personalrörlighet.

Antalet expedierade rättsintyg under 2023 har överstigit den nivå som budgeten lades utifrån, vilket medfört såväl högre intäkter som högre kostnader. Det finns ett mindre ackumulerat överskott inom avgiftsområdet som ökat något under året.

Inför 2023 genomförde Rättsmedicinalverket en prishöjning avseende rättsmedicinska åldersbedömningar. Antalet expedierade utlåtanden har ökat jämfört med föregående år med högre intäkter 2023 som följd. Kostnaderna har inte ökat i motsvarande utsträckning eftersom behovet av att utveckla och kvalitetssäkra bedömningsmetoden är detsamma oavsett ärendemängd. Avgiftsområdet uppvisade vid utgången av 2023 ett ackumulerat överskott.

4 Finansiell redovisning

I detta avsnitt skrivs alla belopp i tusentals kronor (tkr) om inte annat anges.

4.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter

	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram hos Riksgäldskontoret					
- beviljad i regleringsbrevet	130 000	129 000	116 000	130 000	100 000
- utnyttjad	88 970	82 282	80 417	64 136	59 082
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
- beviljad i regleringsbrevet	21 000	21 000	21 000	21 000	21 000
- maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto hos Riksgäldskontoret					
- ränteintäkter	2 965	576	0	0	0
- räntekostnader	2 831	0	0	2	162
Avgiftsintäkter som disponeras					
- budget i regleringsbrevet	119 997	110 420	125 600	118 000	120 000
- utfall	142 797	111 370	119 755	127 402	127 941
Anslagsskredit					
4:1:8 ap.1 Rättsmedicinalverket					
- beviljad i regleringsbrevet	17 617	16 579	15 007	13 658	12 875
- utnyttjad kredit	0	0	0	0	10 675
Anslagssparande					
- 4:1:8 ap.1 Rättsmedicinalverket	14 998	16 539	15 116	3 849	0
Personal under året					
- antalet årsarbetskrafter	491	486	488	469	459
- medelantalet anställda	542	540	530	521	508
Driftkostnader					
- Per årsarbetskraft	1 444	1 347	1 260	1 246	1 224
Kapitalförändring					
- balanserad kapitalförändring	44	12 199	16 187	18 196	18 273
- årets kapitalförändring	5 718	-12 155	-7 577	-2 010	-77

4.2 Resultaträkning

	2023	2022
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Intäkter av anslag (Not 1)	585 420	545 499
Intäkter av avgifter och andra ersättningar (Not 2)	142 797	111 370
Intäkter av bidrag (Not 3)	6 529	5 495
Finansiella intäkter (Not 4)	3 000	583
Summa	737 746	662 947
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Kostnader för personal (Not 5)	-491 878	-466 537
Kostnader för lokaler	-91 005	-82 751
Övriga driftskostnader (Not 6)	-125 886	-105 525
Finansiella kostnader (Not 7)	-2 943	-620
Avskrivningar och nedskrivningar	-20 315	-19 669
Summa	-732 027	-675 101
VERKSAMHETSUTFALL	5 718	-12 155
TRANSFERERINGAR (Not 8)		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	3 386	2 142
Lämnade bidrag	-3 386	-2 142
TRANSFERERINGAR	0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (Not 9)	5 718	-12 155

4.3 Balansräkning

	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR		
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Balanserade utgifter för utveckling (Not 10)	6 109	8 073
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar (Not 11)	816	485
	6 925	8 558
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Förbättringsutgifter på annans fastighet (Not 12)	24 987	22 535
Maskiner, inventarier, installationer m.m. (Not 13)	54 575	51 610
Pågående nyanläggningar (Not 14)	3 065	300
	82 626	74 445
KORTFRISTIGA FORDRINGAR		
Kundfordringar	1 315	1 042
Fordringar hos andra myndigheter (Not 15)	29 354	20 619
Övriga kortfristiga fordringar (Not 16)	712	568
	31 381	22 229
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda kostnader (Not 17)	28 566	28 572
Övriga upplupna intäkter (Not 18)	596	-
	29 162	28 572
AVRÄKNING MED STATSVERKET		
Avräkning med statsverket (Not 19)	-14 998	-16 539
	-14 998	-16 539
KASSA OCH BANK		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret (Not 20)	77 295	67 228
Kassa och bank	35	35
	77 330	67 263
SUMMA TILLGÅNGAR	212 426	184 528

Balansräkning forts.	2023-12-31	2022-12-31
KAPITAL OCH SKULDER		
MYNDIGHETSKAPITAL (Not 21)		
Statskapital	545	545
Balanserad kapitalförändring (Not 22)	44	12 199
Kapitalförändring enligt resultaträkningen (Not 9)	5 718	-12 155
	6 308	589
AVSÄTTNINGAR (Not 23)		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	325	870
Övriga avsättningar	6 475	6 776
	6 800	7 647
SKULDER M.M.		
Lån i Riksgäldskontoret (Not 24)	88 970	82 282
Kortfristiga skulder till andra myndigheter (Not 25)	15 780	13 807
Leverantörsskulder	26 958	16 340
Övriga kortfristiga skulder (Not 26)	7 573	6 882
	139 281	119 310
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Upplupna kostnader (Not 27)	57 201	55 173
Oförbrukade bidrag (Not 28)	2 836	1 809
Övriga förutbetalda intäkter	-	-
	60 037	56 982
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER	212 426	184 528

4.4 Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet 1:8 Rättsmedicinalverket (Ramanslag)					
ap. 1 Rättsmedicinalverket	16 539	587 265	603 804	-588 806	14 998

4.5 Tilläggsupplysningar

4.5.1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Rättsmedicinalverkets redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdag för löpande bokföring för räkenskapsåret har varit 2024-01-05.

I den finansiella redovisningen är beloppen avrundade till närmaste hela tusental kronor vilket kan medföra vissa summeringsdifferenser.

Anläggningstillgångar

Med anläggningstillgångar avses en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, till exempel tekniska anläggningar, maskiner, inventarier och transportmedel. Tillgångens anskaffningsvärde ska uppgå till ett belopp av 30 tkr och ha en ekonomisk livslängd på minst tre år. För förbättringsutgifter på annans fastighet, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till 100 tkr. För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till 300 tkr.

I anskaffningsvärdet ingår kostnader för installation, transporter, tull och motsvarande. Tillämpad princip innebär att ett objekt som understiger det fastställda beloppet, men tillhör en fungerande enhet, läggs ihop med övriga objekt och räknas som en tillgång. För inköp av möbler och inredning ska totalt belopp per inköpstillfälle överstiga 100 tkr, om varje objekt var för sig understiger 30 tkr, för att klassas som tillgång.

De olika tillgångarnas ekonomiska livslängd är enligt följande:

Anläggningsgrupp	Avskrivningstid, år
Immateriella tillgångar	3–5
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–20
Maskiner och andra tekniska anläggningar	3–10
Datorer och kringutrustning	3–5
Transportmedel	3–10
Övriga inventarier	3–20
Konst	Ej avskrivning

Rättsmedicinalverket har undantagit vissa typer av tillgångar från tillgångsredovisning. Det gäller inventarier som utsätts för hårt slitage och bedöms ha en livslängd understigande tre år såsom datorer, mobiltelefoner samt möbler till rättspsykiatrins vistelseavdelningar.

Rättsmedicinalverket tillämpar planenlig linjär avskrivning.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp de förväntas inflyta med. Skulder har värderats till nominellt belopp.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 100 tkr.

4.5.2 Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron 2023 var 5,3 procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden, vilket är en marginell ökning jämfört med 2022. Ökningen gäller främst män, som under 2023 hade en högre sjukfrånvaro än kvinnor. Andelen långtidssjukfrånvaro har ökat jämfört med 2022, men antalet individer med långtidssjukfrånvaro höll samma nivå 2023 som föregående år.

Redovisning av anställdas sjukfrånvaro i procent

	2023	2022	2021
Total sjukfrånvaro	5,3	5,2	4,4
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer) i förhållande till total sjukfrånvaro	58,0	46,2	45,7
Kvinnor	5,2	5,4	5,2
Män	5,6	4,9	2,9
Anställda yngre än 30 år	4,6	4,9	5,2
Anställda 30–49 år	4,9	4,8	3,9
Anställda 50 år och äldre	6,0	5,9	5,2

4.5.3 Ersättningar och andra förmåner

Råds- och styrelseuppdrag i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Ledande befattningshavare	Utbetald ersättning i kronor
Lars Werkström, GD, inga andra uppdrag	1 276 255

Insynsråd	Utbetald ersättning i kronor
Catarina Barketorp, Inga andra uppdrag	3 800
Måns Rosén, Inga andra uppdrag	3 800
Stefan Einhorn, Inga andra uppdrag	3 800
Juno Blom, Ledamot i Polisens insynsråd	1 900
Lina Nordquist, Inga andra uppdrag	0
Anna-Carin Gustafsson Åström, Inga andra uppdrag	3 800
Carina Ödebrink, Ledamot i Kriminalvårdens insynsråd och ledamot i insynsrådet för Länsstyrelsen i Jönköping	3 800
Mikael Damsgaard, Ledamot i insynsrådet för Ekobrottsmyndigheten och ledamot i insynsrådet för Länsstyrelsen i Västmanland	5 700

Lina Nordquist entledigades fr.o.m. den 8 juni 2023 och Juno Blom förordnades fr.o.m. samma datum.

4.6 Noter

Not 1. Intäkter av anslag	2023	2022
Intäkter av anslag enligt resultaträkningen	585 420	545 499
Utgifter enligt anslagsredovisningen	588 806	551 230
Skillnad	3 386	5 731

Skillnaden mellan intäkter av anslag i resultaträkningen och nettoutgifter i anslagsredovisningen 2023 förklaras av att medel från statens budget används för finansiering av lämnade bidrag. För 2022 förklarades skillnaden också av att Rättsmedicinalverket enligt villkor i regleringsbrevet får använda anslag för att hantera underskottet i myndighetens avgiftsfinansierade verksamhet avseende rättsgenetiska ärenden. Tidigare års underskott täcktes då med 3 589 tkr.

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen		
Offentlig inköpsamordning	6 248	1 480
Konsulttjänster	2 985	2 645
Utbildning och konferenser	945	1 307
Uthyrning lokaler och utrustning	47	63
	10 225	5 495
Intäkter av uppdragsverksamhet		
Rättskemi	81 700	69 949
Rättsintyg	34 554	26 393
Rättsgenetik	7 494	5 302
Medicinsk åldersbedömning	8 735	4 193
	132 483	105 838
<i>Varav tjänsteexport</i>	<i>1 086</i>	<i>368</i>
Övriga intäkter		
Övriga intäkter	89	37
	89	37
Summa	142 797	111 370

Sedan 2023 tar Rättsmedicinalverket betalt för provtagningskit med lagstöd i det generella bemyndigandet i §4 avgiftsförordningen. Under 2022 bokfördes en betydande andel av intäkterna som intäkter av uppdragsverksamhet. Förändringen har samrått med Ekonomistyrningsverket. Under 2022 redovisades intäkten för den andel av provtagningskiten som togs ut med lagstöd i §4 avgiftsförordningen under posten konsulttjänster i tabellen ovan. I jämförelsetalet har den posten brutits ut och redovisas nu som offentlig inköpsamordning även för 2022.

De totala intäkterna har under 2023 ökat jämfört med 2022. Den främsta förklaringen är högre priser inom uppdragsverksamheten.

Not 3. Intäkter av bidrag	2023	2022
Statliga myndigheter	5 074	4 282
Sveriges kommuner och regioner (SKR)	1 299	1 190
Övriga organisationer	156	22
Summa	6 529	5 495

Av bidrag från statliga myndigheter avser 3 801 tkr medel från Kammarkollegiet för genomförandet av tre regeringsuppdrag.

Not 4. Finansiella intäkter	2023	2022
Riksgäldskontoret – ränta på räntekonto	2 965	576
Övriga finansiella intäkter	35	6
Summa	3 000	583

Not 5. Kostnader för personal	2023	2022
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier m.m.	302 527	290 745
Varav arvoden till insynsråd och uppdragstagare	125	118
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter	179 111	167 820
Övriga kostnader för personal	10 240	7 973
Summa	491 878	466 537

Till följd av den ransomwareattack som i januari 2024 drabbade Statens servicecenters it-leverantör Tietoevry har Rättsmedicinalverket förhindrats från att i tid ta fram uppgifter om skuldförändringen avseende medarbetarnas upparbetade beredskapstid. Uppgiften saknas därför i bokslutet.

Ökningen av arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter förklaras av ökade kostnader för främst pensionspremier (s.k. SPÅ-avgifter).

Not 6. Övriga driftskostnader	2023	2022
Inköp av tjänster	80 421	66 861
Inköp av varor	38 005	33 836
Resekostnader	7 312	4 720
Övriga driftskostnader	148	108
Summa	125 886	105 525

Ökningen av övriga driftskostnader förklaras av ökade kostnader för främst it-tjänster.

Not 7. Finansiella kostnader	2023	2022
Riksgäldskontoret – ränta på lån	2 831	607
Övriga finansiella kostnader	111	13
Summa	2 943	620

Not 8. Transfereringar	2023	2022
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	3 386	2 142
Lämnade bidrag		
Universitet	-3 276	-2 035
Häktesbidrag till personer som genomgår rättspsykiatrisk undersökning	-110	-107
Summa	0	0

Av de bidrag som lämnats under 2023 utgör 1 000 tkr ett bidrag som avser 2021 men som rekviderades av Linköpings universitet först under 2023.

Not 9. Årets kapitalförändring	2023	2022
Årets resultat Rättsgenetik	1 931	-2 385
Årets resultat Rättskemi	1 143	-8 283
Årets resultat Rättsintyg	443	118
Årets resultat Medicinsk åldersbedömning	2 201	-1 604
Summa	5 718	-12 155

Not 10. Immateriella anläggningstillgångar, balanserade utgifter för utveckling	2023-12-31	2022-12-31
Anskaffning IB	10 166	9 904
Årets anskaffning	217	261
Anskaffningsvärde UB	10 383	10 166
Avskrivningar IB	-2 092	-62
Årets avskrivningar	-2 181	-2 031
Avskrivningar UB	-4 274	-2 092
Bokfört värde	6 109	8 073

Not 11. Immateriella anläggningstillgångar, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
Anskaffning IB	10 964	11 009
Årets anskaffning	684	-
Utrangering	-1 104	-45
Anskaffningsvärde UB	10 544	10 964
Avskrivningar IB	-10 479	-9 870
Årets avskrivningar	-352	-655
Utrangering	1 104	45
Avskrivningar UB	-9 728	-10 479
Bokfört värde	816	485

Not 12. Förbättringsutgifter på annans fastighet	2023-12-31	2022-12-31
Anskaffning IB	67 434	63 651
Årets anskaffning	6 089	4 248
Utrangering	-927	-465
Anskaffningsvärde UB	72 596	67 434
Avskrivningar IB	-44 899	-41 836
Årets avskrivningar	-3 637	-3 528
Utrangering	927	465
Avskrivningar UB	-47 609	-44 899
Bokfört värde	24 987	22 535

Av det bokförda värdet består 1 178 tkr av anläggningstillgångar under uppförande.

Not 13. Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2023-12-31	2022-12-31
Anskaffning IB	183 254	170 877
Årets anskaffning	16 808	13 683
Årets överföring från pågående nyanläggningar	300	-
Utrangering	-9 685	-1 306
Anskaffningsvärde UB	190 678	183 254
Avskrivningar IB	-131 643	-119 494
Årets avskrivningar	-14 144	-13 455
Utrangering	9 685	1 306
Avskrivningar UB	-136 103	-131 643
Bokfört värde	54 575	51 611

Not 14. Pågående nyanläggningar	2023-12-31	2022-12-31
Anskaffning IB	300	-
Årets anskaffning	3 065	300
Årets överföring	-300	-
Anskaffningsvärde UB	3 065	300
Bokfört värde	3 065	300

Not 15. Fordringar hos andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Kundfordringar	21 575	14 212
Momsfordringar	7 763	6 406
Övriga statliga fordringar	16	-
Summa	29 354	20 619

Not 16. Övriga kortfristiga fordringar	2023-12-31	2022-12-31
Fordringar hos leverantörer	559	543
Fordringar hos anställda	152	25
Summa	712	568

Not 17. Förutbetalda kostnader	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	19 994	19 832
Förutbetalda kostnader avseende serviceavtal och licenser	7 037	7 800
Övriga förutbetalda kostnader	1 535	941
Summa	28 566	28 572

Not 18. Övriga upplupna intäkter	2023-12-31	2022-12-31
Göteborgs universitet	596	-
Summa	596	-

Not 19. Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
ANSLAG I RÄNTEBÄRANDE FLÖDE		
Ingående balans	-16 539	-15 116
Redovisat mot anslag 04:01:008 Rättsmedicinalverket	588 806	551 230
Anslagsmedel som tillförs räntekonto	-587 265	-552 653
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-14 998	-16 539
Summa	-14 998	-16 539

Not 20. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	77 295	67 228
Beviljad kredit	21 000	21 000

Krediterna har inte utnyttjats under året.

Not 21. Specifikation av myndighetskapitalet				
	Statskapital	Balanserad kapitalförändring avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2022	545	12 199	12 155	24 899
Ingående balans 2023	545	12 199	12 155	24 899
Föreg. års kapitalförändring	-	-12 155	-12 155	-24 309
Årets kapitalförändring	-	-	5 718	5 718
Summa årets förändring	0	-12 155	-6 436	-18 591
Utgående balans 2023	545	44	5 718	6 308

Not 22. Balanserad kapitalförändring	2023-12-31	2022-12-31
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättsgenetik	-7 142	-4 757
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättskemi	8 531	16 814
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättsintyg	246	128
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Medicinsk åldersbedömning	-1 590	14
Summa	44	12 199

Not 23. Avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående balans	870	1 267
Årets pensionskostnad	-207	496
Årets pensionsutbetalningar	-338	-892
Utgående balans	325	870
Övriga avsättningar		
<i>Lokalt omställningsarbete</i>		
Ingående balans	6 776	6 146
Avsatt under året	903	872
Utbetalat under året	-1 204	-242
Utgående balans	6 475	6 776
Summa	6 800	7 647

Rättsmedicinalverket bedömer att 1 000 tkr kommer att förbrukas för lokalt omställningsarbete under kommande räkenskapsår.

Not 24. Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Ingående balans	82 282	80 417
Under året nyupptagna lån	27 003	21 549
Årets amorteringar	-20 314	-19 684
Summa	88 970	82 282
Låneram enligt regleringsbrev	130 000	129 000

Avvikelsen mellan upptagna lån och det bokförda värdet av anläggningstillgångar är hänförlig till bokslutstransaktioner och ekonomiska händelser sent under året. Skillnaden justeras vid nästa lånetillfälle.

Not 25. Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Skatteverket, arbetsgivaravgifter	8 124	7 268
Leverantörsskulder m.m. till andra myndigheter	7 042	6 141
Skatteverket, momsskuld	615	397
Summa	15 780	13 807

Not 26. Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
Innehållen skatt för egen personal	7 538	6 879
Övrigt	35	2
Summa	7 573	6 882

Not 27. Upplupna kostnader	2023-12-31	2022-12-31
Upplupen semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter	37 836	37 917
Upplupen löneskuld inkl. sociala avgifter	17 483	14 981
Övrigt	1 882	2 275
Summa	57 201	55 173

Till följd av den ransomwareattack som i januari 2024 drabbade Statens servicecenters it-leverantör Tietoevry har Rättsmedicinalverket förhindrats från att i tid ta fram uppgifter om skuldförändringen avseende medarbetarnas upparbetade beredskapstid. Uppgiften saknas därför i bokslutet.

Not 28. Oförbrukade bidrag	2023-12-31	2022-12-31
Inomstatliga	2 586	1 472
Utomstatliga	250	337
Summa	2 836	1 809

Det utomstatliga oförbrukade bidraget består av medel från Sveriges kommuner och regioner (SKR) för ett samarbete gällande vävnadsdonation.

Specifikation tillhörande Not 28 (belopp i tkr)

Planerad förbrukning inom:					
Oförbrukade bidrag inomstatliga	2023-12-31	3 mån	3–12 mån	1–3 år	> 3 år
Forskningsbidrag, Vetenskapsrådet	1 864	193	578	1 094	
Forskningsbidrag, Linköpings universitet	571	200	371		
Regeringsuppdrag Kammarkollegiet	139	139			
Forskningsbidrag, Statens veterinärmedicinska anstalt	12	12			
Summa	2 586	544	948	1094	

De oförbrukade bidragen från Kammarkollegiet och Statens veterinärmedicinska anstalt kommer att betalas tillbaka senast den 31 mars 2024.

5 Tabell- och figurförteckningar

5.1.1 Tabellförteckning

Tabell 1. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden per beställare och ärendetyp	11
Tabell 2. Handläggningstid för expedierade rättsgenetiska ärenden.....	12
Tabell 3. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	12
Tabell 4. Antal expedierade rättskemiska ärenden per ärendetyp	13
Tabell 5. Antal expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män .	15
Tabell 6. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden.....	16
Tabell 7. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män.....	16
Tabell 8. Måluppfyllelse, andel (%) rättskemiska ärenden som expedierats inom överenskommen tidsperiod.....	17
Tabell 9. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	18
Tabell 10. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar	22
Tabell 11. Handläggningstid för expedierade rättsmedicinska obduktioner, uppdelat på kvinnor och män, mord och dråp samt trafikhändelser	26
Tabell 12. Antal expedierade rättsintyg uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden	28
Tabell 13. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden	30
Tabell 14. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden uppdelat på kvinnor och män	30
Tabell 15. Antal expedierade tandidentifieringar och handläggningstider	31
Tabell 16. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i asylärenden.....	32
Tabell 17. Antal inkomna begäran samt antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i brottmål.....	32
Tabell 18. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för män/pojkar	33
Tabell 19. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för kvinnor/flickor	33
Tabell 20. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i asylärenden	34
Tabell 21. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i brottmål.....	34
Tabell 22. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	35
Tabell 23. Antal expedierade § 7-undersökningar, uppdelat på kvinnor och män, uppdelat på häktade och personer på fri fot, respektive uppdelat på ordinära § 7-undersökningar och § 7-vårdundersökningar	40
Tabell 24. Handläggningstid § 7-undersökningar, uppdelat på häktade personer och personer på fri fot, respektive uppdelat på kvinnor och män	41
Tabell 25. Utfall av bedömning i ordinära § 7-undersökning respektive § 7- vårdundersökning.....	42

Tabell 26. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade och personer på fri fot, samt kvinnor och män	44
Tabell 27. Handläggningstid för rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade och på fri fot, samt uppdelat på kvinnor och män	45
Tabell 28. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där anstånd har begärts	46
Tabell 29. Antal och andel rättspsykiatriska undersökningar med bedömning av en allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden	47
Tabell 30. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där lagstadgad tidsgräns för överföring till undersökningsenhet har överskridits	48
Tabell 31. Antal rapporter om hot- och våldsincentider vid de rättspsykiatriska undersökningsenheterna	50
Tabell 32. Antal expedierade riskutredningar och handläggningstider	52
Tabell 33. Utfall i riskutredningar	52
Tabell 34. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	53
Tabell 35. Redovisning av kostnader per verksamhetsområde ¹	58
Tabell 36. Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde ¹	58
Tabell 37. Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde ¹	59
Tabell 38. Utfall för Rättsmedicinalverkets uppdragsfinansierade resultatområden 2021–2023 (tkr)	59

5.1.2 Figurförteckning

Figur 1. Antal expedierade rättskemiska ärenden till Polismyndigheten, totalt samt antal med snabbare lagföring	14
Figur 2. Antal utförda rättsmedicinska obduktioner	21
Figur 3. Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner	24
Figur 4. Dödssätt – antal och andel av samtliga expedierade rättsmedicinska obduktioner uppdelat på kvinnor och män	25
Figur 5. Antal expedierade rättsintyg, uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden	27
Figur 6. Antal expedierade rättsintyg avseende gärningspersoner respektive målsägande, uppdelat på kvinnor och män	29
Figur 7. Antal donationsärenden och antal tillvaratagna vävnader	35
Figur 8. Antal expedierade § 7-undersökningar (ordinära samt vård), andel § 7-undersökningar med förslag om rättspsykiatrisk undersökning	39
Figur 9. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade personer respektive personer på fri fot	44
Figur 10. Beläggning (%) vid vistelseavdelningen i Göteborg	49
Figur 11. Beläggning (%) vid vistelseavdelningen i Stockholm	49

6 Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 20 februari 2024

Lars Werkström

GENERALDIREKTÖR